

J. SAVICKIS GRĮŽO IŠ SKANDINAVIJOS

J. Savickis, buv. Lietuvos nepapr. Pasiuntinys ir Igaliotas Ministeris Skandinavijos kraštams, lankydamas Norvegijoje savo bičiulius bei norvegų oficialiuosius asmenis (URM-jos vedėją, seimo pirmininką bei narius ir kt.) taip pat buvo priimtas oficialioje audiencijoje pas norvegų karalių Haakoną. Karalius itin domėjosi dabartine Lietuvos būkle bei ryškino svarbesnius Norvegijos klausimus. Lankydamas Stockholmą, min. J. Savickis turėjo progos matyti naują švedijos karalių Gustavą Adolfą ir susitikti su visa eile žymesnių politikų: URM - riu prof. Unden, Parlamento Užsienio Komisijos Pirmininku min. Sandleriu ir kitais seimo, visuomenės bei spaudos žmonėmis. Visi jie rodė gyvo susidomėjimo Lietuvos reikalais.

Kopenhagoje min. J. Savickis panaudojo plačias pažintis iš ankstesniųjų laikų ir turėjo pasikalbėjimus su URM-jos vadovais bei daugeliu žymesnių danų politikų.

Geteborge ir Malmoe jis aplankė ten iš seno esančius lietuviškuosius veikimo židinius. Buvo jo aplankyti ir estų bei latvių tautybių kolonijų vadai.

Min. J. Savickis, sėkmingai atlikęs turėtus uždavinius Skandinavijos kraštuose, pro Pfuldingeną šiomis dienomis vyksta į nuolatinę savo gyvenamąją vietą pietų Prancūzijoje.

Ir visdėlto nesutarė...

Los Angeles mieste birželio įvykių minėjimą ALT buvo numatęs surengti lietuvių parapijos salėje. Tačiau atsirado sunkumų, nes parapijos salės valdytojai nesutiko su vienu kalbėtoju, kuris minėjimui rengti komisijos buvo pakviestas ta proga kalbėti. Komisija, nesutikdama keisti jos nustatytą programą, atsisakė ir praėjusią savaitę ALT valdyba sukvietė draugijų atstovų susirinkimą, kuris didele balsų dauguma nutarė atsisakyti lietuvių parapijos salės ir minėjimą rengti ukrainiečių salėje.

Susirinkimo metu daugelis kalbėtojų labai aštriai pasisakė prieš šitokį "vieningumą" ir prieš kaikiuriuos katalikiškųjų organizacijų veikėjus. Kaikurie iš kalbėtojų net tarė, kad esą gal būtų geriau, jei nesutariančios draugijos išsiskirtų ir dirbtų kiekviena sau atskirai — nekludydamos viena kitai...

Minėjimo programa dabar numatyta tokia: birželio 17 d. 11 val. lietuvių bažnyčioje pamaldos. 1 val. ukrainiečių salėje iškilmingas posėdis su menine dalimi. Kalbėtojais pakviesti trys tremtiniai. Meninę programos dalį atlikti pakviesti: solistas Vl. Baltrušaitis, Ona Barauskienė - Biržiskaitė, M. Jorkanskienė, D. Mickutė - Mitkienė, R. Taurienė ir M. Kreptavičius.

Apsvarstius latvių kvietimą šį minėjimą rengti bendrai — susirinkimas nutarė jame dalyvauti. Su latviais ir estais tuo reikalu palaikyti kontaktą išrinkti: Mileris, Aftukienė ir Trumpa. Numatoma, kad šiame

EINA
36
metai

DIRVA

THE FIELD

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum

Atsk. Nr.
8
centai

Taikos viltys nepasitvirtina

Korėjoj sąjungininkai, keletą žingsnių peržengę 38 paralelę, tyčia sustojo viję kinus. Mintis buvo tokia — mes nepulsim, jie nepuls, ir taip karas sunyks... Tačiau tuoj paaiškėjo, kad kinai vėl stiprina savo pajėgas ir, matyt, rengiasi naujam puolimui. Tada ir sąjungininkai atgaivino spaudimą. Šiuo metu, nors ir pamažu, spaudimas vyksta į kinų "geležinį trikampį" Korėjos viduryje, kur kinai kaip tik jau nebe pirmą kartą organizuoja savo puolamasias jėgas. Į visus bandymus kalbinti kinus dėl paliaubų nesulaukta jokio atsakymo. Tai išvedė iš kantrybės net anglus: jie pareiškė palaikysią JAV nusistatymą neleisti komunistinės kinų

delegacijos į JTO.

(Ta proga pastebėtina: 1. Anglai vis dar nesiryžta nutraukti diplomatinis santykius su komunistine Kinijos vyriausybe; 2. Maskva šiuo metu pradėjo naują akciją dėl kom. kinų delegacijos įsileidimo į JTO; 3. Sehoji Kinijos delegacija gali netekti balso JTO dėl mokesčių nesumokėjimo, kurių neturi iš komokėti.)

Negeresnė padėtis yra ir su Maskva. Po trijų mėnesių derybų Paryžiuje vakariečiai nebeteko kantrybės ir ryžosi kaip nors priversti Maskvą aiškiai pasisakyti "taip" arba "ne" keturių ministerių konferencijos reikalu. Mat, Paryžiuje buvo sutikta dėl visos eilės svarstytinų

klausimų, bet Gromyko būtinai įsigeidė, kad dienotvarkė būtų įtrauktas Atlanto sąjungos klausimas. Vakariečiai su tuo nesusitiko. Sako: "1. Atlanto sąjunga nėra įtempimo priežastis, o tik pasekmė, 2. Trys sąjungos nariai negali jos reikalais kalbėtis sąjungos reikalais už visą dešimtį, 3. Toks pasikalbėjimas su nenatūraliu ir dar politiškai priešingu būtų visai neleistinas ir savaime pakenktų sąjungininkų santykiams.

Gromyko nenusileido. Tada vakariečiai nusiuntė kvietimą į Maskvą: jei tikrai norite konferencijos, tai prašom tą ir tą dieną atvykti į Vasingtoną ir kalbėtis bent tais klausimais, kuriuos Paryžiuje visi sutikom įtraukti į dienotvarkę. Tačiau Maskvos atsakymas nebuvo nei "taip" nei "ne". Jie sako tik "tai, jeigu įtrauksite ir Atlanto Sąjungos klausimą".

Kai Gromyko buvo paklaustas, ar tai reiškia, kad be to klausimo jie pakvietimą atmets, tai jis tik tiek atsakė: "Mūsų nota yra aiški". Kiti irgi nesiūdo ištraukti griežto žodžio. Jie kartoja: "Mes sutinkame, tikėdamiesi, kad jūs vis dėlto tą klausimą įtrauksite".

Vakariečiai tokį Maskvos atsakymą laiko atsisakymu nuo konferencijos. Bet, turbūt, dar bandys kokių gudrių klausimo pastatymu ištraukti iš Maskvos aiškesnį atsisakymą... Tuo tarpu, vykstant tam diplomatiniam autorius amžinybės simbolį didžiausioje lietuvių kolonijoje — grynų lietuviškų pavardžių antkapių jūroje — iškilmių dieną papuošė Lietuvių Tautinės Sąjungos, Lietuvių Tautinių Korporacijų Sambūrio ir Jaunosios Lietuvos draugijos didžiulės gėlių puokštės.

J. P.

LIETUVIŲ TAUTOS GOLGOTOS DEŠIMTMETĮ MININT

Lietuviai, prieš dešimtį metų, birželio 14-21 dienomis, sovietinis okupantas nusiaubė lietuvių tautą pirmuoju masiniu trėmimu. Lietuva neteko tomis dienomis arčiau 40,000 savo gyventojų. Su pasikartojusia okupacija atėjo ir tebeina trėmimo bangos. Jų pasėka — į Rusijos plotus jau išvežta apie 550,000 lietuvių. Trėmimams galų nematyti ir jo nebus, kol bus sovietinė valstybė, nes priverčiamaisiais darbais ir deportacijomis pagrįstas visos sovietinės valstybės ūkis, nes žmogaus pažeminimas ir asmenybės sunaikinimas plaukia iš sovietinės ideologijos.

Trėmimais sovietai vykdė patį baisiausią nusikaltimą prieš žmogų, nes lauzo pagrindines žmogaus teises: sardo šeimas, atima vaikus nuo tėvų, išrauna žmogų iš savo krašto ir įstumią jį į mirštamai naikinancias nepakeliamo šalčio, bado, persekiojimo aplinkybes. Naujųjų laikų vakariečiui, kuris rašo žmogaus teisių chartas, permaža yra pasipiktinti ir protestuoti prieš šį naujųjų laikų išrastą barbariškumą. Tam turi būti pasipriešinta. Mes žinome, kaip priešinasi mūsų broliai tėvynėje. Dešimtys tūkstančių krito kovoje. Bet dvasia nepalūžo, ir pasipriešinimo nenutraukė. Vakarų stebėtojas su nuostaba priima jų žygius. Bet ir jie tėvynėje ir mes vakaruose esame per silpni, kad pašalintume sovietinę sistemą ir broliams grąžintume žmogaus teises. Tik visų tautų solidarios pastangos gali sugriauti sovietų sukurtą pasaulio kalėjimą.

Vakarų pasaulis jau pradeda tai suprasti. Mūsų, kurie esame

tarp vakariečių, žodis ir raštas turi būti įjungtas tam susipratimui ir apsisprendimui pagreitinti. Minėjimų progom ar per visas dienas spaudoje, susirinkimuose, pasikalbėjimuose keilkiame vakarų žmonėms tuos baisumus, kuriuos išgyveno ir tebe gyvena mūsų tauta. Visu savo buvimu būkime gyvuojų skundu, liudijimu ir išpėjimu. Išpėjimu vakariečiams, kad sovietiniai lageriai yra sukurti ne tik dabar pavertiesiems. Jų budeliai tiesia savo rankas ir į tas tautas, kurios dar laisvėje yra. Išpėjimu, kad tik vakarų pasiryžimas pašalinti sovietinę sistemą pašalins ir priverčiamųjų darbų stovyklas, pašalins pavojų nuo laisvojo pasaulio, o pavergtuosius išves į laisvę. Visomis progomis parodykite tikrai, be kaukės, sovietų veidą.

Mums patiems, esantiems vakaruose, birželio 14-21 dienos tebūnie priminimas, kad sustiprintume pasipriešinimo frontą prieš sovietų vykdomą tautos naikinimą. Sovietai siekia sunaikinti žmogų, kuris lietuviškai galvoja, kalba, lietuvišką kultūrą kuria. Naikinimo akivaizdoje tebūnie karštas pasiryžimas emigracijoje išlaikyti lietuvių v. j. Tebūnie pagarba šeimoms, kuriose auga jaunimas su lietuviška širdim ir kalba. Tebūnie pagarba kovotojams už lietuvišką mokyklą. Tebūnie pagarba rašytojui, dainininkui, vaicilui, dailininkui, mokslininkui, spaudos ir kitam kultūros darbininkui, ir tebūnie su meile, su parama lydimas jų darbas. Tebus padėka tam, kuris su atodūsiais užpraktuotu pinigų remia Lietuvos laisvinimo ar kultūrinės kūrybos žygius.

Sovietai išblaško lietuvių po plačius tyrus. Bet išblaškytuosius jungia tėvynės ilgesys ir karštas troškimas bent mirti tėvynėje. Tetvirtėja ir tarp mūsų ryšys. Per Pasaulio Lietuvių Bendruomenę pavirskime vieninga organizuota jėga. Laisvinimo pastangas dar labiau sustelkime apie laisvinimo organus, susidrausdami nuo kokios separatinės veiklos. Žygiai lietuvių bei ir vienybei tarp savųjų išlaikyti tebus atsakymas mūsų okupantui, su giliu sielvartu minint savuosius, draugus ir nežinuosius tremtinius, kankinius ir žuvusius; su meile ir pasidžiavimu sekant kovojančiųjų žygius. Jų aukos, žygiai ir mūsų pastangos tebus vardan tos Lietuvos blaivesnės ateities, kuri stiprėjančiais vilties pragiedruoliais veržiasi pro tirštus neviltes rūkus.

VYRIAUSIAS LIETUVOS
ISLAISVINIMO KOMITETAS
V. Vokietija,
1951. V. 30 d.

Dr. Theodoras Koerneris
naujasis Austrijos prezidentas

MIRĖ RAŠYTOJAS JUOZAS KRUMINAS

Neseniai buvo paskelbtas atsisakymas dėl sunkios rašytojo J. Krumino padėties, prašant pinigines pagalbos. Visuomenė jau pradėjo atsiliepti, bet, pasirodo, pirmėliu: rašytojas J. Kruminas birželio 1 dieną mirė Edmondstahlio sanatorijoje, Vokietijoje. Palaidotas birželio 4 dieną, Spakenberge. Mirė 37 metų.

VYT. F. BELIAJUS BIČIULIAMS

Mūsų visų gerbiamas lietuviško šokio skleidėjas V. F. Beliajus, savo paskutinėje kelionėje su tautinių šokių pamokomis, sunkiai susirgo. Buvo paguldytas Ostiopathic Hospital, 48 Spruce St., Philadelphia, Pa. Aiškėja, kad jo liga yra tikrai sunki ir pareikalauja ilgesnio gydymo.

Šioje nelaimėje V. F. Beliajus yra reikalingas tiek moralinės, tiek materialinės mūsų pagalbos. Jūsų maža ar didelė auka bus sutikta su meile ir padėka. Jei galite, susižinokite su Jūsų apylinkės tautinių šokių mėgėjais (lietuviams ar amerikiečiams) bei kitais Vytauto bičiuliais ir stenkitės padėti drauge. Juo mūsų daugiau bus, juo pagalba bus didesnė, tuo, tikimės, V. F. Beliajus bus greičiau sveikas.

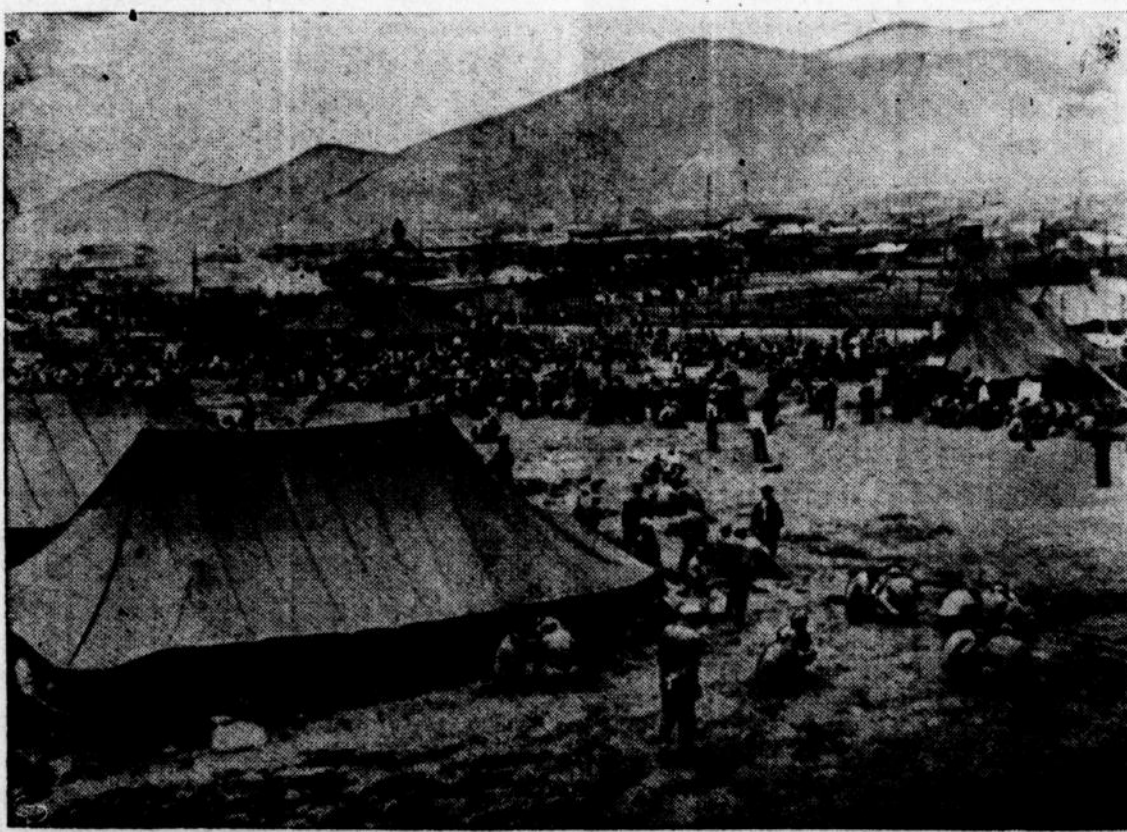
Čekių ar pinigų orderius siųskite: V. F. Beliajus, c/o Fr. Kaltman, 1159 Broad St., Newark, N. J. Šiuo pačiu adresu siųskite ir visus asmeniškus laiškus bei linkėjimus.

Liūdas Sagys
1243 E. 89 St.,
Cleveland, Ohio

• Dirva gavo pranešimą iš Br. Jameikienės, buv. Čiurlonio ansamblio pranešėjos, iš kurio matyti, kad Chicagoje tuo reikalu irgi susirūpinta. P. J. Daužvardienės pastangomis ligonis netrukus busiąs pergabentas į Chicago. Konsulas P. Daužvardis rūpinasi gauti vietą sanatorijoje. Reikia lėšų.

V. Beliajus yra pasišventimo auka. Dėl lietuviško šokio meno skleidimo jis nepakankamai saugojo savo sveikatą ir atsiuvinėjo džiova. Visas savo santaupas jis yra idėjęs į puikiai išleistą knygą "Dance of Lithuania".

P. Br. Jameikienė nurodo ir kitą adresą siųsti paramai: V. F. Beliajus, c/o Draugas, 2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Ill. Chicagos "Ateities" šokėjų grupė tam reikalui jau sudėjo 50 dolerių.

Korėjos kare ligi šiol būdavo paimamas labai nežymus skaičius raudonųjų nelaisvė. Minima, kad iki šios paskutiniosios kinų ofenzyvės iš viso į nelaisvę buvo paimta vos apie 3,000, o žuvusių skaičiuojama šimtai tūkstančių. Atmušant šią paskutinįją ofenzyvą į nelaisvę paimta per 10,000 kinų. Paveiksle matoma didelė tų belaisvių laikinė stovykla. Žuvusių kinų šioje ofenzyvoje priskaičiuojama mažiausiai apie 120,000.

KAS ir KUR

• Gegužės 31 d. Elizabeth, N. J., mirė Viktorija Žilevičienė, kompozitoriaus J. Žilevičiaus žmona.

• J. Lenktaitis, Patrios leidyklos savininkas kuriasi Stamfords, Conn., kur greitai laiku pradės vėl leisti knygas. Organizuoja savo spaustuve.

• "Voice of America" nuo birželio 3 dienos transliacijas lietuvių kalba pradėjo leisti du kartus per dieną. Transliacijos trunka po 15 minučių.

• Vlada Stančikaitė ir Antanas Kairys su savo paveikslais dalyvavo Brazilijos dailininkų parodoje Sao Paulo mieste.

• A. Giedrius, žinomas vaikų literatūros autorius, ruošia naują elementorių vaikams lietuviškai mokytis. Elementorių išleis Vokietijos lietuvių bendruomenė.

• Lietuvių evangelikų religiniais reikalais Vokietijoje, išvykus į JAV kun. A. Trakiui, dabar rūpinasi kun. A. Keleris. Jis gyvena Wehnen stovykloje, anglų zonoje. Lietuvių evangelikų kunigų Vokietijoje yra 5.

• Pranas Sutkus, buvęs Vilties korporacijos pirmininkas, šiuo metu tarnauja JAV kariuomenėje. Jį galima pasiekti šiuo adresu: US 55166259 Co C 2nd Med. Btl., 2131 ASU, MRTC, Fort George G Meade, Md.

• Dr. V. Tercijonas parašė knygą apie Dr. K. Grinių, kaip gydytoją ir visuomenininką.

• Chicagoje veikia Dainavos ansamblis birželio 16 d. gastroliuos Toronte. Bus pastatyta "Nemunas žydi".

• Dail. Viktoras Petravičius Chicagos dailininkų parodoje už lino raizinį "Mano tėvų šalyje" laimėjo Meno Instituto Alumni Ossociation premiją.

• Dail. V. K. Jonynas, Vokietijos švietimo ministerijos paskiestas, pradėjo profesoriauti Mainzo meno akademijoje. Skaito medžio raizymą ir litografiją. Taip pat jis yra meno reikalams patarėjas prie prancūzų okupacinės valdžios.

• Septintose Europos krepšinio pirmenybėse, kurios vyko Paryžiuje, dalyvavo ir Sovietų Sąjunga. Ji išėjo nugalėtoja. Sovietų Sąjungos rinktinėje žaidė tik vienas rusas. Buvo ir du lietuviai: Butautas ir Lagunevičius. Geriausiųjų pirmenybių žaidėjų pripažintas Butautas. Visi Sovietų S-gos žaidėjai buvo tikri belaisviai. Jie negalėjo su nieku susitikti ir buvo prižiūrimi devynių "sporto vadovų" rusų. Jie niekur nebuvo išleisti į miestą.

• Adv. D. Nargelevičius, ilgą laiką gyvenęs Vokietijoje, jau išvyko į JAV.

STUDENTAMS ORGANIZUOJANTIS

Sakoma, kad tautos kultūringumo rodiklis yra jos studentijos nuostata. Ir mes, atsidūrę trmetyje, didžiavomės dideliu studentų skaičiumi, tęsiančiu mokslą užsienio universitetuose. Šiandien betgi vaizdas jau visiškai pasikeitęs. Vieni turėjo pradėtas studijas nutraukti, kiti visai negali jų pradėti. O ir tie, kurie šiaip taip įsikibo į čionykštes ar kitų kraštų aukštąsias mokyklas, labai dažnai susiduria su gan skaudžiu lėšų klausimu.

Viename dideliame Amerikos universitete miesto Armėnų Moterų Klubas siūlo kelias stipendijas armėnų studentams. Mieste tuo tarpu lietuvių yra žymiai daugiau, o ir visoje Amerikoje lietuvių skaičius yra žymiai didesnis: turime įvairių klubų ir organizacijų, pasipuošusių garsiais vardais, kilniais įstatais ir garbinga praeitimi, turime ir tremtinių bendruomenes bei įvairias profesines organizacijas — tačiau stipendijos lietuviams studentams kol kas neturime nė vienos.

Yra, tiesa, daugybė lietuviškų reikalų, laukiančių mūsų dosnios rankos, todėl sunku tikėtis didesnės materialinės paramos studentijai. Tačiau moralinės paramos lietuvių studentams, kaip ir kiekvienas žmogus, dirbdamas naudingą darbą ne vien tik sau, turi teisės susilaukti. Atsiranda betgi žmonių, kurie jaučia malonumą pasijaukti iš studentų darbo ir pastangų. Ir liūdniausia, kad tai nėra šiaip žmoneliai, bet premijuoti rašytojai, tautos kultūros elitas...

Prieš kurį laiką lietuviškoje spaudoje pasigirdo p. Barono balsas, besiskundžias, kad lietuviai tremtiniai, grįždami į laisvą Lietuvą, nori su savimi parsivežti santaupas ar mokslo diplomus, o mūrininko darbą ir toliau palikti tėvynėje vargstan-

tiems tautiečiams.

Nieko neturiu prieš mūrininkus, garbingai dirbančius savo profesijoje, ir manau, kad, reikalui esant, ir "diplomuotieji" galės savo rankomis prisidėti prie Lietuvos atstatymo. Tačiau nesinori tikėti, kad žmogus, lankęs Lietuvos (o tuo pačiu jos mūrininkų, ūkininkų bei darbininkų išlaikomą) universitetą, galvotų, jog tremtyje galima nesunkiai praeiti laiką ir pinigų, ir, grįžus namo tuščia galva ir tuščiomis rankomis, pradėti atstatyti Lietuvą ir kelti jos gerovę.

Yra daug būdų ir priemonių Lietuvos gyvenimo lygiui kelti. Viena iš jų kaip tik ir yra tremtinių santaupos, žinios ir patyrimas, tačiau jokių būdų ne p. Barono nihilizmas.

Kasdien susiduriu su užsienio studentija ir profesūra, tenka kartais nejuokiomis atsidurti lyg ir savo kultūros ambasadoriaus rolėje. Susidūręs, betgi, su konkrečiais klausimais, žmogus pasijunti tuščiomis rankomis, veltui besigraibstas konkrečių faktų, darbų bei pavyzdžių. Universitetų bibliotekos pilnos įvairios literatūros, tik, deja, ne lietuviškos. Pavyzdžiui, mano lankomame universitete galima rasti Vokietijos, Lenkijos, SSSR universitetų leidinių, knygų ispanų, prancūzų, ukrainiečių ir kitomis kalbomis. Yra taip pat veik visi Amerikos Lietuvių Informacinių Centro leidiniai apie Lietuvą, anglų kalba, ir net pora mūsų mokslininkų Berlyne vokiečių kalba išleistų veikalų. Žodžiu, universitetų durys atviros visų tautų mokslinei literatūrai. Lietuvos universitetų leidinių, deja, nėra, nes jie kažkodėl buvo siunčiami tik į Sovietų Rusijos ir keleto kitų rytų Europos kraštų bibliotekas. Deja...

Beskaitant spaudoje apie gau-

sų grafomanų knygų antplūdį tremtyje, ateina kartais mintis, kad ar ne geriau būtų leidykloms truputį lukterėti vertingesnių grožinės literatūros kūrinių, o vieton to išleisti keletą įvairių sričių lietuvių mokslininkų kapitalinių veikalų ir tuo pasitarnauti ne tik mokslui ir beginklei lietuviškai inteligentijai, bet ir pačiai skurstančiai tremties dailiajai literatūrai.

Išsiblaškė po įvairius universitetus lietuviai studentai bando išieiti į visuomenę kaip organizuotas vietas. Iniciatoriais galima palinkėti tik geriausias sekmės, nes visą lietuvių studentiją apimanti sąjunga yra jau seniai pribrendęs reikala. Būtų gerai, kad ši idėja neapsiribotų vien tik JAV sienomis, bet pasiektų ir kitų kraštų aukštąsias mokyklas. Šios organizacijos laukia ir visa eilė svarbių uždavinių, kuriuos visus suminėti būtų perplatu šio straipsnio rėmuose. Tačiau norėtusi priminti viena smulkmena, į kurią lietuviškoje veikloje permažai dėmesio kreipiama. Tai yra propaganda — propaganda tiek tarp sveltųjų, tiek ir savo tarpe. Tiesa, kaip kuriuose universitetuose lietuviai studentai, kiek girdėti, daugiau ar mažiau išsina į viešumą ar jau pačiu savo būvimu primena, kad pasaulyje dar egzistuoja kovojanti už savo laisvę lietuvių tauta. Tačiau kalbomis ir organizuota veikla šioje srityje duotų neabejotinai žymesnius rezultatus.

Nemažiau reikia atkreipti dėmesį ir į save. Daug mūsų lietuviško jaunimo, lankiusio aukštąsias mokyklas anapus Atlanto, ar įsigijusio gimnazijų atestatus ir kupetas gerų norų, pirmam progai pasitaikius pradėti studijas, šiandien nesiryžta pasibelsi į sveltimų mokyklų duris. Kaikurie skęsta automobilių pirkimo tvaike, arba malšina mokslo troškulį restorane.

KALVELIS su amerikiečių orkestru

— Sunkiausias reikalas buvo — jūsų adresą sužinoti, — pareiškė viena iš programos tvarkytojų lietuvių tautinių šokių grupės vadovė Antanavičienė per šeštąjį Metinį Liaudies Festivalį, įvykusį gegužės 25 - 26 dienomis universiteto mieste Durham'e, N. H.

Į festivalio atidarymą atsilankė New Hampshire gubernatorius Sherman Adams su ponia. Iškilmių garsams skambant pats gubernatorius pradėjo eiseną. Jį sekė programos dalyviai spalvinguose tautiniuose rūbuose. Lietuviai čia buvo pastatyti į patį 700 dalyvių priešakį. Šio liaudies festivalio programoje galėjo dalyvauti visi žiūrovai. Populiarius liaudies šokių šoko 200 - 300 porų. Tarp masinių pasirodymų buvo įterpiama atskirų tautybių programa. Našvės lietuvių tautinių šokių grupė, vedama H. Antanavi-

Tuo tarpu mūsų kraštui tai yra didelis nuostolis, kurį kartais galėtų pašalinti organizuotos studentijos ryškus, paskatinantis žodis.

Laisvoje šalyje šalia daugybės rimtų mokslo įstaigų yra nemažai ir biznieriškų mokyklų, kartais ir labai abejotinos vertės. O sveltimšaliui, nepažįstančiam krašto sąlygų, kartais sunku susigaudyti, ar jo pasirinktoji mokykla yra mokslo ar biznio įstaiga. Iš kitos pusės, garsieji Amerikos universitetai atbaido ne vieną nuo studijų savo milžiniškai mokesčiais už mokslą, kai tuo tarpu yra keliolika rimtų, pačių didžiųjų, valdžios remiamų universitetų, kur semestras tekaštuoja vos 60-80 dolerių.

Taigi lietuvių studentų organizacijos laukia nemažai ir informaciniai uždaviniai.

Z. V. Rekašius

čienės, sužavėjo visus Kepurine ir Kalveliu. Milžiniškos salės viduryje šauniai besisukę šokėjai buvo gerokai nustebinti, kai šalia O. Griauzdės pianino skambinimo pasigavęs meloditivalį, įvykusį gegužės 25 - 26, didžiulis festivalio orkestras pradėjo žerti Kalvelį. Iki šiol per panašias šventes nematyti lietuvių iš karto paliko žinomi. Trumpus paaiškinimus apie Lietuvą ir šokių pateikė inž. K. Daugėla.

Antrąją festivalio dieną į programą įsijungė antroji Našvės, N. H., tautinių šokių grupė, vedama Puvaskienės. Šokėjai visų pasigėrėjimui buvo nukelti į programos galą. Rungėliai, Lenciūgėliu ir Blezdingėle, akordionui pritariant J. Matjoškai, buvo užbaigtas gražus lietuvių pasirodymas.

Šalia šokių ir dainų bei muzikos programos festivalio patalpose buvo suruošta meno dirbinių, tautinių rūbų, muzikos instrumentų bei senienų paroda. Solistės Daugėlienės tautiniai rūbai išsiskyrė iš kitų savo spalvingumu.

NAUJIENA

JUOZAS KRUMINAS
NAKTIS VIRŠUM ŠIRDIES

Apykasa, vaizduojanti dviejų žmonių, vyro ir moters, jausmų konfliktų niuansus, dvasinius apsisprendimus ir tragiškų įvykių pasekmes. 141 psl., kaina \$1.50. Knygos Bielių Klubas nariai, įmokėję \$5.00 metinį mokestį, šią knygą gauna už \$1.00, taip pat gauna naujausias Jurgio Savickio, Nelės Mazalaitės, Jurgio Jankaus, Liudo Dovydeno ir kitų žymiausių autorių grožinės literatūros knygas. Rašykite į Knygos Bielių Klubą narius ir metinį \$5.00 mokestį siųskite šiuo adresu:

G A B I J A
Brooklyn 11, N. Y.
340 Union Avenue,

Pasimatymas bažnyčioje

BALYS GRAZULIS

Ji apsuko bažnyčią, išėjo į krantinę ir palengva vaikščiojo, vis tebežiūrėdama į Nemuną. Jis vaikščiojo taip pat, nuo jos akių nenuleisdamas. Dabar ji ėjo išsitiesusi visu savo istačiu stumoniui.

— Kokia karališka laikysena! Kokis grakštumas... Veido bruožų švelnumas, — gėrėjosi šiukštys. — Ir jei ne ta rimties kaukė...

Viskas joje rodėsi reta ir darnu. Jos puošnus apsiautas, lengvi batukai, pirštinais... Visa tai traukė jo akis ir kaitino vaizduotę. Dabar ji jam buvo ir nelaiminga mergaitė, ir jo svajonė kartu. Ir nebe nepasiekiamą, ne iliuziją, bet likimo atsiųsta dovana, kuriai paimti tereikėjo ištiesti ranką. Ištiesi, guodžiamai paglostyti plaukus, vėl parodyti pasaulį ir save jo centre. Tai atrodė taip būtina, lyg nuo to priklausytų jų gyvybės. Prieti, ją laimėti dabar buvo svarbiau, negu gelbėti jos gyvybę. Gelbėti? Juokai! Gal tik jam taip pasirodė. Išnaudoti progą, štai kas.

Ar neturi proga sparnų prie kojų, ar nereikia griebti tada, kai likimas siūlo? Taip, jeigu dabar jis neišnaudos, tai vėliau, kai ji išsities nuo patirto smūgio, jau bus pervėlu. Ak, ir vėl te-

bus galima svajoti. Dabar, dabar! Atsisoti prieš ją angelo siūstų gelbėtoju, švelnių paguodos žodžiu laimėti jos širdį.

Visas virpėdamas svarstė jis būdus prie jos prieiti. Svarstė įtemptai ir suko prie pradinio plano, prie sugalvotų žodžių sulaikyti ją nuo paskutinio žingsnio. Planas buvo paruoštas, o jam vykdyti vis dar trūko drąsos. Jis kaito, nirsio pats ant savęs, bet vis tebestovėjo vietoje. Bet kai ji priėjo krantinės laiptelius, vedančius į Nemuną, ir nuleido koją ant pirmos pakopos, jis nė pats nepasijuto kirmiū balsu sušukęs:

— Panele!

Žodis išrūko ir įtempimas susyk atsilėjo, krūtinė prisipildė drąsos ir sugalvoti žodžiai, nors virpą, buvo pasirengę iškristi. Ir kai ji atsisukus pakėlė galvą, jis tęsė rimtai ir šiltai:

— Argi jau nieko kito jums nebeliko?

Ji nesuprato.

— Argi tik Nemunas? O gyvenimo srovė ar netraukia? Juk jeigu pirma jo banga išvertė iš kojų, tai dar ne priežastis išsigąsti.

Ji patraukė pečiaus.

— Ką visa tai reiškia?

— Tai reiškia, kad aš siūlau grįžti. Dar nevelu. Jūs stovite tik ant pirmos pakopos ir vieno žingsnio užtenka užlipti ant kranto.

Ji nužiūrėjo jį per visą, kilstelėjo galvą ir nusiuko lipti žemyn. Bet jis ją nutvėrė už rankos.

— Panele!

— Leiskit! — sušuko ji piktai. — Ko čia prisikabinot!? Aš šauksiu. Bet dabar jau jis tvirtai stovėjo ant žemės ir nesumišo. Jis nusišypsojo pergalinga šypsena ir atsakė:

To jūs nepadarysit, nes tai reikštų jūsų sumanymo nepasisekimą.

Kokio sumanymo? — nustebė ji.

Šito klausimo jis buvo laukęs ir jis jam teikė vilčių privesti reikalą prie sėkmingo galo.

— Pirmiau atgal, tada pakalbėsime, — atsakė jis ir stipriu trukteliu jį pastatė ją ant krantinės.

Ji laukė.

— Nesirūpinkit ir nebijokit, aš nesu nei plėšikas, nei įžūlus donžuanas, tik žmogus, kurs trokšta jums gero, net ir prieš jūsų valią.

Dabar ji pasižiūrėjo į jį lyg į beprotį. O jis rimtai tęsė:

— Jūs stebitės, bet aš viską žinau.

Mačiau jus bažnyčioje, mačiau ašaras ir žinau jūsų apsisprendimo priežastį. Stebėjau jus ant tilto... Ne, ne, tyliuokite! Tai neįvyks.

Ji ištraukė ranką ir piktai atmetė:

— Ir kas jums darbo! Aš jūsų visai nepažįstu.

— Aš jūsų taip pat ne, bet randu pareigą įsikišti. Paklauskite. Aš mačiau jį tik vieną akimirka, bet galiu tvirtinti, kad jis nė jūsų dėmesio nevertas.

— Kur jūs jį matėt? — susidomėjo ji.

— Bažnyčioje.

— Bažnyčioje? Kada?

Šis klausimas šiukštį tik sustiprino jo spėliojimuose. Taigi tik pirmyn, pagal planą!

— Šiandien. Likimas panorėjo, kad aš būčiau liudininku jūsų varžovės triumfo ir jūsų skausmo.

— Jūs manote? — norėjo ji rimtai paklausti, bet jis ją nutraukė.

— Aš manau, kad jūs niekada nepabandėte įsivaizduoti savęs prie altoriaus greta pliktėlusio, rūstaus vyro. Ir niekada nemėginote pagalvoti, kad laimė, jog jis apsisprendė už aną. Tikėkite, jūs matėte bažnyčioje ne savo laimės šipulius, bet nuslenkančią nelaimę. Juoktis, — taip, bet dėl jo į vandenį šokti — juokinga. Džiaukitės, kad mirazas išnyko, dabar jūs pamatysit didelį, gražų jums paskirtą gyvenimą.

Dabar jis laukė, jog ji užprotestuos, ironiškai nusijuoks ar gėdingai nuleis galvą, kad buvo atidengta jos paslaptis. Bet vietoj to ji gliauli pažiūrėjo jam į akis ir ištiesė ranką.

— Dėkui, — tyliai ir nuoširdžiai tarė. Paskui jis akyse sutvisko švelniai linksni žiburėliai, o lūpose prasi-skleidė kerintis šypsna.

— Na, štai, jūs jau šypsotės. Juokitės garsiai. Juokas — tai gyvenimas. Jis lyg vėjelis išsklaido slogučius. Juokitės! — sušuko šiukštys.

Ji norėjo kažką sakyti, bet jis ją nutvėrė už rankos:

— Nebekalbėkime, kas praėjo negrįžtamai. Duokite ranką, aš grąžinsiu jums tikėjimą laime!

Ji kiek pagalvojo, pasižiūrėjo jam į akis ir staigiai, grakščiu judesiu atmetusi galvą, susijuokė skambiu, išdykėlišku juoku. Tada jis paėmė jos ranką ir vis tebesijuokiančią nusivedė krantine. Ji nesipriešino, nieko nesakė, tik juokėsi, juokėsi. Ir taip gera buvo klausytis to gaivaus, nerūpestingo juoko. Jos juokas, tas staigus atgijimas jį svaigino, nuvijo užmarštin įvykius, kurie slėgė abudu ir sukūrė nuotaiką, kuri kuria naują gyvenimą, kuri verčia prabilti negalvotais žodžiais. Jis jautė prie šono prisišliėjusio jauno, nuo juoko virpančio kūno šilumą, matė visomis jaunystės spalvomis žaizaruojantį veidą ir pats nugrimzdzo jaunuliškos drąsos išdykėliškame prasieržime.

— Taip, vis pirmyn ir pirmyn! Mūsų laukia, kviečia gyvenimas — ženkim į jo viršūnes, užtvartas juoku griaudami! — šaukė jis, svaigdamas pasisekimu ir laime.

— Ženkim, — atsakė ji ir kariškai suplakė koją.

(Bus daugiau)

SIMTANUOSIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Kai ant spindulio nužengia Lietuva...

— Nenoriu būti sentimentalus, nenoriu būti sentimentalus, nenoriu... — užsispyręs kartojto šimtanošimtinis lietuvis Jonas Pakrantis, dirbdamas prie konvejerio. — Kam jausmai? Jausmai nereikalingi nejausmingame krašte. Čia reikalinga energija, ištvermė, užsispyrimas, šaltas, drąsus protas, bet kam jausmai? Po velnių jausmai! Ir kurių perkūnų čia tas pavasario saulės spindulys lenda man į akis!

Augštai pastogėje buvo fabriko langas. Tas langas bėgo fabriko stogu gal tris gal daugiau kilometrų ir buvo atidarinėjamas bei uždarinėjamas tam tikru elektriniu motoru. Žiemą, tiesą sakant, niekas jo neatidarinėjo, bet orui atšilus, kažin kas, kažin kur pamtygdavo kažin kurį mygtuką, kilometrinius langas pakildavo į viršų ir milžiniškas pastatas, tartum fantastinis siaubūnas, imdavo siurbti gryną orą į savo plaučius.

Tas viskas nieko, bet pro tą langą į vidų įsiskerbavo besileidžiančios saulės spindulys pluoštas. Jis turėjo būti akrobatiskai lankstus, galvodavo Pakrantis, nes turėjo prasiskinti sau kelią pro šimtus kaminų kaminėlių, nebekalbant jau apie dūmus ir suodžių tirštumą. Ir jam būdavo jau visiškai mįslė, kokių būdu tas šviesos pluoštelis įsimeigdavo kaip tik ties ta vieta, kur jis dirbdavo! Gal likimas?...

Štai, kaip tik tie pavasarinės saulės spinduliai ir žadindavo Pakrantio sentimentus, kurių jis atkakliai purtėsi. Minčių jie nuo darbo nekreipdavo, nes tam darbu, kurį jis dirbo, nereikėjo jokių minčių, bet jie kėlė jo ilgęsi, glostė jo širdį ir erzino vaizduotę kaip tik tokiais vaizdais, kurie skiedino jo jausmus ir, tartum elektros srovė, knisėsi po jo amerikoninio užsigrūdinimo pamatais...

— Kas čia po velnių nepaprasta? — murmėjo jis sau vienas, ir tas mūrmėjimas susiliedavo su visu fabriko dūzgimu. — Ir Lietuvoje saulė, ir čia saulė, ir visur saulė. Ir čia pavasaris, ir Lietuvoje pavasaris, ir visur ateina pavasaris, kur jam reikia ateiti... Tas įkyrus saulės spindulys... Palauk, kur aš mačiau kažin kokį panašumą? Taip, atsime! Motinos storoje, storoje, Zavadzko, ro-

dos, 1880 metų laidos maldaknygėje buvo toks "abrozėlis": ant spindulio pluošto nužengia pro langą angelas ir praneša Marijai didelę naujieną... Argi ant to spindulio nužengia pas mane Lietuva? Nesąmonė! O gal? O kas sakė, kad saulė visur ta pati? Kad pavasaris visur toks pat? O jei dabar aš būčiau prie Nevėžio kranto?... Ne, jei aš dabar plaukčiau valtele Dubingų ežerą ir dainučiau: plaukia sau bernelis? O jei aš važiuočiau dviračiu iš Radviliškio į Kriaukėnus, savo šeimos lizdą, kas atsitiktų?... Nieko ypatinga neatsitiktų, juokai! Gal pempės gyvuotų kažin kur pabalėse, gal vyturėlis kažin kur palšoje padangėje čirentų, gal pamatyčiau savo senąjį kaimyną Alksnį, mąstingai rūkantį pypkę ir bežioplinėjantį po lauką? O kažin Giedros Sabelis ar mane beužpultų? Pasitūšikiai buvo piktas šuo! Kai kartą per Velykas grįžau iš gimnazijos, jis man suardė kelnes... Dabar greičiausiai jau jo nebėra... O gal nebėra nei Alksnio, nei Giedros, nei Šliurpos, nei Tarbūno, nei Baravyko?...

— Ot nesąmonė, po velnių, — pamojo ranka Pakrantis, tartum gindamas nuo musių, bet jau nebe piktai. Jis net šyptelėjo. Spindulys pluoštas, rodėsi, sutirpdė ledus, ir jis nebesigynė Lietuvos, kuri nužengė pro atvirą fabriko langą prie konvejerio.

— Ne, baigta, vykstu į Vilnių, — jis pats nusijuokė iš savęs. — Gal šiuo metu aš kaip tik ir būčiau Vilniuje? Ką aš ten daryčiau? Gal važiuočiau į Valakumpį, gal ečiau į Užvinčių, o gal kopčiau į Trilų Kryžių kalną, bet greičiausiai plaukčiau laivu į Verkius! O gal sustočiau Katedros aikštėje ir spoksočiau į Stokšos architektūros genijų? Juk aš taip dažnai užsižiopsodavau gyvendamas Vilniuje... Bet jei palypėčiau į Antakalnį ir užsukčiau į Šv. Petro ir Povilo bažnyčią, tai be sutemų tikriausiai nebeįsiseičiau. Visada taip būdavo su manimi: trijų šimtų dailininkų, kurie tą bažnyčią dekoravo, nežabota fantazija mane visada apglūšindavo ir pritrenkdavo. Aš jausdavosi laimingas paklydęs fantastiniuose pasauliuose, kurių niekas kitur šioje žemėje nesukūrė ir, be abejo, ne-

sukurs. O gal aš dūlinėčiau aplink architektūrinį stebuklą — Šv. Onos bažnyčią? O gal aš pasikėčiau į Rytinį Katedros bokštą ir nusistebėjimu kontempluočiau emaliuotas Vilniaus vyskupų lazdas su nuostabiai inkrustuotomis galvomis, Jadvygos austų ir Katedrai dovanotą arnotą? Bet galimas dalykas, kad aš užsukčiau į Katedros sakristiją ir dar kartą pasigrožėčiau dramblio kaulo kryžiumi, kurį Vytautas Didysis dovanojo Katedrai. Padavimas sako, jis tą kryžių esąs gavęs iš Bizantijos imperatoriaus... O gal aš niekur nenorėčiau eiti: aš greičiausiai sėdėčiau ties buvusiais Radvilų rūmais ant Nėries kranto ir žiūrėčiau, kaip srauniai teka verpetuota srovė žygmanto gatvės pakrūtėmis? — Gal jau užteks? Jau ir spindulėlis ima blėsti, — žvilgterėjo Pakrantis, pakėlęs galvą

Lietuvos žydai
prie Ramiojo Vandenyno

Los Angeles mieste teko suvokti kelių žydų tautybės asmenis, kurių tėvai ar jie patys kilę iš Lietuvos. Vienas iš tokių, kurių tėvai imigravo prieš pirmąjį pasaulinį karą, turi čia rūbų krautuve, kitas — laikrodžių ir brangenybių, trečias — baldų sandėlį. Jie įsikūrę netoli vienas kito. Jų tėvai, kaip jie sako, gyveno "Kowno" mieste.

Be kitų, jau dabartiniais laikais čia atvykusių, yra našlė L e m k e, turėjusi ūkį Priekulėje, Klaipėdos krašte. Taip pat čia gyvena žinomas Klaipėdos prekybininkas S i m o n, turėjęs Klaipėdoje (Laivogastvė — Biržos g. kampe) didelę rūbų ir medžiagų krautuve. Simon, vokiečiams 1939 metais okupuojant Klaipėdą, miestą apėliojo ta pačia diena, kai vokiečių kariuomenė jau buvo prie pat miesto. Jo krautuve atsidūrė kaimyno — "Vienos" kavinės savininko Dancer rankose, kuris gana greit spėjo tą krautuve su likviduoti. Po to tuose namuose įsikūrė vokiečių Darbo Fronto (Arbeitsfront) štabas, kuriam vadovavo anksčiau buvęs komunistų partijos pareigūnas, iki to laiko jau spėjęs įsivilkti ir rudą uniformą, tūlas Wehler, kuris kaip tik buvo ir vienas iš uoliausių lietuviškumo žymių nakintojų Klaipėdos krašte.

Šiuo metu Lemke dirba vienoje siuvykloje, o Simon verčiasi panašiu biznėliu, kaip ir Klaipėdoje.

Visai neseniai čia atvyko tūla Carston, gimusi Klaipėdoje apie 1880 metus. Jos tėvai yra buvę savininkai vienos iš didžiausių krautuvių Klaipėdoje, Lietuvos laikais žinomos Lass ir Co. vardu. Jos dėdė įsteigęs pirmą Klaipėdoje gintaro apdirbimo fabriką. Ji vėliau gyveno Berlyne, iš ten 1937 m. persikėlė į Romą, o kai ten žydams irgi

į pastogę. — O visdėlto įdomu, kaip šiuo metu atrodo Lietuvos pajūris? Turbūt, dar vėsoka, bet Baltijos mėlynumas pavasarį nuostabus. O kokia platybė, ir koks oro gaivumas! Ar nenuostabūs likimo keliai? — nuosirdžiai nusijuokė Pakrantis. — Kęstutis susitiko Birutę Palangos pajūryje, o aš savo Birutę sutikau prie Švedų kalno. Ji tada atsisėdusi svajojo, prisėdau ir aš pasvajoti ir susisvajojome amžinai... Įdomu, ką aš pirmą kartą jai pasakiau? Turbūt, kalbėjome apie jūrą, smėlį ir pušyną...

— What's metter with you? — staiga išgirdo Pakrantis popiktį boso balsą. — Don't you feel well or are you crazy? Pakrantis staiga susigriebė, kad jis jau seniai buvo užmiršęs konvejerį ir plačiai šypsojosi, įsižiūrėjęs į pastogę, kur buvo prasimušęs pavasario saulės spindulėlis. Artimieji bendradarbiai sustoję šaipėsi iš jo.

— I am all right, sorry, — atsakė Pakrantis, su įniršimu kibdamas į darbą ir nusikeičdamas savo širdyje, kad pasidavė pavasariui spindulį pagundai.

pasidarė "karšta", 1939 metais emigravo į Kiniją. Pereitais metais ji, kaip Lietuvos pilietė(?) gavo tranzito vizą per Ameriką į Vokietiją, 8 mėnesius išbuvo Bremene ir iš ten, kaip DP, atvyko Amerikon. Ji nuo mažų dienų nebuvo Klaipėdoje, žinojo, kad Klaipėdos miestas ir uostas buvo labai išaugę, bet pagal jos turimas informacijas, tai buvę padaryta vokiečių dėka... Kad Klaipėda priklausė Lietuvai — ji tesužinojusi tik tada, kai jai norint įvažiuoti Amerikon, ji Amerikos pasiuntinybėje buvo užskaityta Lietuvos kvoton ir ten jai buvo paskaityta, kad reikės gana ilgai laukti, kol ateis jos eilė gauti vizą. Tada ji nuvyko į Vokietiją ir iš ten Amerikon įvažiavo kaip DP — be pilietybės.

LIETUVIŠKOS
RASOMOSIOS MAŠINĖLĖS

Prieš keturis mėnesius iš Austrijos atvykęs žinomas prekybininkas J. Karvelis apsigyveno Chicagoje. Patyrėme, kad pas jį galima gauti rašomųjų mašinėlių su pilnu lietuvišku raidynu (kaip buvo vartojamas Lietuvoje). Yra taip pat ir ženkli vokiškai rašyti. Suprantama, jos lygiai taip pat tinka rašyti ir angliškai. Mašinėlės vadinosios "kelioninės", bet galima rašyti kaip ir didžiosiomis. Kaina mažą ką tesiskiria nuo lietuviškai rašyti nepritaikintųjų mašinėlių kainos. Galima gauti ir didžiųjų mašinėlių su lietuvišku raidynu, tik jų reikia užsakyti palaukti apie 10 dienų.

Čia pat galima gauti ir kai kurių lietuviškų plokštelių.

Kreiptis galima šiuo adresu: Mr. J. Karvelis, 6529 S. Racine Ave. Chicago 36, Ill. Telefonas: WEntworth 6-9576

KAI RADIJAS ŠAUKĖ
PRIE GINKLO

Karo pradžia ir sukilimas Lietuvoje prieš 10 metų

(Tęsinys iš pereito numerio)

Man prie slėptuvės betriušiant, žmona praneša, kad Kauno radijas staiga sustojė veikęs. Nutrūko — ir viskas. Taip apie pusę aštuntos. Sėdim prie radijo ir spėliojam, kas būtų galėję atsitikti. Sėdim ir laukiame. Laikas slenka. Ir staiga įbėga B. B. Uždusęs, sušilęs nuo skubėjimo, dar per duris eidamas šaukia:

— Banaitis išbėgo!

Aš pašoku. Kaip? Kada? Kodėl?

Jis papasakoja neįtikėtiną dalyką.

Visą dieną technikų kambaryje sėdėjo du enkavedistai. Stebėjo technikus, stebėjo pranešėjus, stebėjo kiekvieną krutėlįmą radiofone. Apie pusę aštuntos technikų kambaryje suskambėjo telefonas. Šaukė enkavedistų vyresnįjį. Tas pakėlė ragelį ir po trumpo, nervingo pasikalbėjimo pašaukęs draugą, bėgte išbėgo iš radiofono. Ir niekam nė sudiev.

Beveik tuo pačiu metu parvažiavo iš miesto automobiliu radijo komiteto pirmininkas Banaitis. Iš automobilio tiesiog užbėgo į viršų, į transliacijų patalpą ir liepė pranešėjui nutraukti programą. Įbėgęs į technikų kambarį suriko, kad tuč tuojau sudaužytų stiprintuvų lempas, ir pats vėl žemyn. Gal po minutės iš apačios vėl susišuko klausdamas ar jau atlikta.

Technikai atsakius, kad jau, Banaitis nubėgo prie automobilio ir įsėdė į jį. Kartu įsėdė Kogalmodaitė ir dar keli ištikimieji komunistai, skyrių viršininkai. Susėdė ir išvažiavo. Tuoj po to, didžiausios panikos apimti, išbėgo ir buvę radiofone žemesnio rango darbuotojai, žydai. Palikę tik pranešėjas, technikas ir pasiuntinys. Paliko ir B. B., nespėjęs šviesofono paleisti į darbą.

Kauno radiofono technikai nepasizymėjo diidele drausme ir klusnumu. Gavęs įsakymą, technikas nešoko kaip pamišęs aparatūros daužyti. Be to, ir įsakymas buvo toks nuostabus. Ir kai Banaitis paklausė iš apačios "ar jau", jis dar tik buvo pradėjęs stiprintuvų lempas išsukinti. Ko išsuko, Banaičiai jau nebebuvo. Net paskutiniai bėgliai jau lėkė per kiemą. Daužyti lempas jau nebuvo jokio reikalo. Visai sveikas lempas technikas paslėpė, o B. B. išbėgo apie įvykį pranešti man.

Tai buvo naujiena! Man net širdis sustojė plakus besiklausant. Ir kas dabar? Juk rengiamės per kovą, per kraują ir aukas radiofoną užimti, o štai jis, staiga, buvo paliktas, atiduotas net mums piršto nepačius! Ar žino apie tai aktivistų štabas? Tikrai ne! Ir kas veikti mums? Abudu žiūrėjome vienas į kitą ir be žodžio vienas kitą supratom. Tai proga, kokio tik kartą gyvenime pasitaiko. Nepasinaudosi ja — nei didžiausios aukos šio apsilėidimo neišpirks. Ir mums, kuriems ši proga pasiūlyta, neatleistų Tėvynę, neatleistumėm mes ir pa-

BALYS GRAZULIS

tys sau. Veikti! Imtis iniciatyvos! Tai likimo įsakymas! — prabilome abu kartu.

— Aš bėgu pranešti ryšininkui, kad painformuotų štabą, — pasakė B. B.

— Aš bėgu šaukti draugus — atsakiau. — Atsivesk kiekvieną patikimą vyrą, kurį tik žinai. Pasakyk ryšininkui, kad aš su savo būriu esu radiofone ir laukiu pastiprinimų bei ginklų. Tegul siunčia ko skubiausiai!

Išbėgome abudu kartu. Jis pas ryšininką, o aš pas J.

— Ar turi patikimų draugų? — klausiu jį be įžangos.

— Atsakau tik už brolių — atsako.

— Paimk jį ir bėkit į radiofoną! Užbėkit mieste pas arčiau gyvenančius mūsų vyrus ir juos atsiveskit — įsakau jam.

Jis neklausė nei ko, nei kas įvyko. Pašoka ir išbėga net žmonai nei žodžio netašęs. Aš skubu pas savo bičiulį, kariuomenės dienų draugą S. Jis namie. Įbėgau ir sakau:

— Pasakyk žmonai, kad šią naktį namo nepareisi. Eime!

— Kur? — klausia jis.

— Paaškinsiu pakeliui, — atsakau. — Labai svarbu.

— Girdėjai? — sako jis žmonai ir eina su manim.

— Žmona pasilieka nustebusi ir sumišusi. Ji nespėja net pasiaiškinti iš manęs pareikalauti.

Skubėdamas per šančius namo galvoju, kad man nepavyks savo vyrų surinkti. Taip staiga ir dar sekmadienio vakarą! Ir kada tokie įvykiai... Bet štai veduosi draugą S., J. atsives brolį, B. B. ateis ne vienas, o juk ir aktyvistų štabas nesnaus. Galvoju, kad galbūt paskutinį kartą šia gatve einu. Radiofono ponai išbėgo, bet miestas dar pilnas kariuomenės, enkavedistų, milicijos, komunistų, o partizanai dar nepradėjo veikti. Einam pirmieji, einam pradėti, duoti ženklą Lietuvos vyrams, kad griebtųsi ginklo... Prabilasim — ir apsiaus. Ir nei mažiausios vilties apsiginti. Galvoju, o nei mirties baimės, nei nieko. Manau, kad tai paskutinis mano gyvenimo vakaras, tad einu tvirtai.

Užbėgus su šeima atsiveikinti net nustembu, kad uošvis jau iškasęs iš žemės pistoletą, išvalęs ir net sutekęs. To jo nebuvau prašęs! Ir žmona nesako nei žodžio man sustabdyti. O ji gi žino, kur einu, ir žino, kad nepareisiu. Ir niekas nelieja ašarų. Tai palengvina išsiskyrimą ir nepaprastai stiprina. Tik kai paimu ant rankų trijų mėnesių sūnelį, rankos padeda virpėti. Babučiuoju jį ir sakau:

— Auk drūtas! Žinok, einu, kad tu vergu nebūtum! Ir net šie žodžiai nieko nesugraudina. Visų žvilgsniai kietai ir lūpos tvirtai sučiauptos. Įsidedu pistoletą į kišenę, užsičiuoju jaunojo švogerio suomišką peilį už diržo ir išbėgam. Jau temsta. Gatvėje žmonių nedaug ir tuos pačius karo patrulius gena namo. Patrulių daug

ir visi mus varo atgal. Bet aš sakau, kad mes skubam namo, ir mus praleidžia. Neramina tik mintis, ką rasim radiofone ir ką ten veiksime. Na, ateis iš štabo ir pasakys!

Daukanto gatvėje prie radiofono vartų garsiai klega būrelis žmonių: technikas, pranešėjas, keletas smalsumo atvestų radiofono tarnautojų ir sargas. Juokiasi, pasakoja, kaip valdžia išbėgo, ir vis garsiai, kad net tuščia gatvė aidai. Prie jų sustojam ir mes. Po minutės ateina J. su savo broliu. Tuoj šnabžda man, kad mūsų vyrų neradęs namie, Blogai. Blogiausia, kad šita neprotą gauda viduryje gatvės šūkauja. Nežinia, ko jie čia susirinko, ir klausiti nėra kaip. Pažįstu juos tik iš tolo. Ir į vidų mums nėra kaip eiti.

Tuo metu gatvė atsakubai vienas vyras.

— Aš įsiekau pono Grazulio, — sako jis priėjęs.

Kai aš atsiliepiu, jis sako pašnabždomis, kad jį atsiuntęs B. B. Jis pats ateisias vėliau.

Ir štai jau esam penkiese, bet pradėti nieko negalima. Susikaupęs galvoju, ką daryti. Kad nors ne gatvėje stovėtumėm...

— Pavojinga, — sakau, — gatvėje šūkauti. Patruliai gali suimti.

Visi pritaria ir sueinam į kiemą. O kas toliau? Vis tos pačios tuščios kalbos. O kiekvieną minutę gali ateiti parama. Ir iš viso negera tokiai grupei stoviniuoti. Po kelių minučių vėl sakau:

— Mes turime darbo: kai kuriuos dokumentus reikia sudėginti, kad vokiečiai nerastų. Nepatariu kieme stoviniuoti, dar gali kuo įtarti.

Tai paveikia. Ištikrųjų, juk jau tamsu. Grupė pradeda skirstytis. Pamerkiu technikui, kad pasilikty. Jis lieka. Pasukam į transliacijų rūmus.

— O ko jūs ten? — šaukia sargas grubiai.

— Reikia, — atsakau.

— Nieko jums nereikia. Einam pirmieji, einam pradėti, kit į savo patalpas. Jei kas čia pradings, aš atsakytis turėsiu!

Nekreipdamas dėmesio, paspaudžiu durų rankeną. Užrakta.

— Atrakink — sakau jam.

Jis pradeda kolti ir vyti mus lauk. Pažįstu jį — kvailas ir grubus. Ir jis dar reikšminga figūra jaučiasi. Neįleis. Apsilaužau, niekas per langus mūsų nestebi. Tada išsitraukiu pistoletą ir, durdamas sargui į pilvą, sušnįpsčiu:

— Duok raktus! Ir jei mėginsi bėgti ar rėkti — nušausiu!

Jis išplečia akis, o tuo tarpu aš ištraukiu raktus iš jo rankų. Radiofonas užimtas! Mes sueinam į vidų.

(Bus daugiau)

Vytauto A. Brazulio
AŠ LAIKIAU PALMADAS UŽ
S T A L I N Ą

Įdomus stačiatikių dvisiškio pasipasakojimas. 60 puslapių Galima užsisakyti Dirvoje, siunknygėlė. Kaina — 50 centų. Čiant 50c pašto ženklais, arba \$1.00 už dvi

TREMTIS IŠLEIDŽIA ŽINOMĄ PUTINO ROMANĄ

ALTORIŲ ŠEŠĖLY

visuotinė tris tomų vienoje knygoje

Knygos išleidžiama ribotas kiekis, užsakykite iš anksto. Užsakantieji iš anksto laikomi knygos garbės prenumeratoriais. Užsakydami šią knygą remiate TREMTI, vienintelį lietuvišką laikraštį, leidžiamą Vokietijoje, ir prailginate jo išlikimą.

KNYGA JAU BAIGIAMA RINKTI IR BUS IŠSPAUDINTA DAR ŠIŲ METŲ GEGUŽĖS MĖNESIO GALE IR VISIEMS UŽSIAKYSIEMS BUS TUOJ IŠSIUNTINETA

KNYGOS KAINA — 4 DOLERIAI

Amerikoj knyga užsisakoma per TREMTIES atstovą:

STEPONAS NASVYTIS, 4579 W. 157 ST.
CLEVELAND 11, OHIO

Užsiskant siūčiami ir pinigai — 4 doleriai

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraščių

BOLESEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

43)

Vytauto Didžiojo Karo Muziejus rusų ir vokiečių okupacijų metais

GEN. STASYS RAŠTIKIS,
buv. Lietuvos Kariuomenės Vadas

Kiti pertvarkymai iki Karo Muziejaus perdavimo
švietimo liaudies komisariatui

(Tęsinys)

Karo Muziejaus administracija, turėdama liaudies vyriausybės krašto apsaugos ministro, liaudies kariuomenės vado ir tos kariuomenės palatinio vadovo patvirtintą naują muziejui pertvarkyti planą, jį vykdė.

Turėjo būti išimti bolševikus erzina eksponatai, ypačiai tie, kurie rodė Lietuvos kariuomenės kovas prieš bolševikus. Beveik jie visi ir turėjo išnykti.

Politinės vadovybės buvo reikalaujama ir todėl turėjo pasirodyti naujos fotografijos ir paveikslai iš raudonosios armijos gyvenimo ir jos žygio į Lietuvą, iš Lietuvos liaudies kariuomenės gyvenimo, ypačiai iš politinės veiklos liaudies kariuomenėje.

Užsakyti didesni portretai SSSR vadų: Lenino, Stalino, Molotovo, Timošenko. Jiems įvertinti sudaryta komisija, kuriai pirmininkavo Karo Muziejaus politinis vadovas Br. Žekonis. Dailininkų sąjungos valdyba komisijos nariais paskyrė dailininkus St. Ušinskį, L. Kazoką, J. Trečiokaitę, P. Kaufmaną ir Z. Bekerį. Komisijos posėdžiuose dailininkės I. Trečiokaitės nebuvo ir jos vietoje dalyvavo dailininkas Žukas. Komisija posėdžiavo rugpjūčio 28 d. ir rugsėjo 10 d. Apžiūrėti ir priimti dailininko Vaclovo Kosciuškos aliejiniais dažais drobėje padarytas Stalino portretas (1,7 x 1,25 mtr.), dailininko Petro Kalpoko — Molotovo (1,27 x 1,2 mtr.) ir dailininko Alfonso Motiejūno — maršalo Timošenko (1,27 x 1,2 mtr.) portretai.

Be to, užsakyti ir įsigyti Lenino - Stalino (Kosciuškos), Stalino (Jono Mackevičiaus), Justo Paleckio (J. Mackevičiaus) ir kitų portretai ir paveikslai.

Vykdyti tolesni darbai naujame sodelyje spaudos draudimui paminėti ir knygnešiams pagerbti. Jo sutvarkymo planas buvo anksčiau dar buvusios Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus vadovybės sugalvotas ir paruoštas.

Siame laikotarpyje įvyko "Lietuvos Liaudies Seimo" rinkimai, jo suaukimas ir posėdžiai, Lietuvos tarybine socialistine respublika paskelbimas ir pagaliau visai lietuvių tautai liūdnas ir skaudus istorinis įvykis — Lietuvos prijungimas prie SSSR.

Bendrais Lietuvos komunistų partijos ir Lietuvos "liaudies vyriausybės" įsakymais ir nurodymais visi tie įvykiai turėjo būti viešai paminėti pastatų papuošimais ir iliuminacijomis. Aišku, kad tą patį turėjo daryti ir Karo Muziejus, nes komunistų dėmesys į čia buvo dar daugiau nukreiptas, negu į kai kurias kitas įstaigas ir kitus pastatus.

Pulk. Šarauskas norėjo išgelbėti iš bolševikų rankų ir nuo išvežimo kankinamas sverbesnes krašto apsaugos ministerijos archyvo bylas, ypatingai turinčias istorinę reikšmę ir liečiančias Lietuvos kariuomenės karo veiksmus per karą dėl Lietuvos nepriklausomybės. Kadangi Karo Muziejus turėjo karo istorijos skyrių, kuris studijavo medžiagą apie Lietuvos liaudies kovas dėl laisvės ir pagal išstudijuotus duomenis rengė atitinkamas schemas (raštas Nr. 665), tai Muziejaus viršininkas raportu keipėsi į krašto apsaugos ministerijos likvidacinės komisijos pirmininką gen. Vitkauską (į krašto apsaugos ministrą) prašydamas Lietuvos nepriklausomybės karo liečiančias bylas perduoti Karo Muziejui, kur jomis bus naudojamos ir kur jos bus tinkamai saugojamos. Deja, iš to sumanymo nieko neišėjo ir tų bylų muziejui gauti nepavyko, nes krašto apsaugos ministerijos archyve jau šeiminkavo rusai.

Tuo pačiu keliu — tuo pačiu būdu prašyta duoti eksponatais Karo Muziejui visus Lietuvos kariuomenės štabo karo topografijos skyriaus išleistus viešus leidinius: žemėlapius, schemas, instrukcijas, sutartinius ženklus ir kt. Ir čia naujų eksponatų taip pat nepasisekė gauti, nes karo topografijos skyrių rusai iš karto paėmė savo valdžion ir patys pradėjo ten tvarkytis.

Muziejaus perdavimas švietimo Liaudies Komisariatui

Iš pradžių Karo Muziejaus likimas buvo neaiškus. Muziejaus vadovybei teko sužinoti iš paties švietimo liaudies komisaro A. Venclovos (žūr. P. Šeštakausko str. "Karo Muziejaus vargai" Liet. Archyvo II t. 244 pusl.), kad esą balsų Karo Muziejų visai likviduoti ir kad tas likvidavimas turės įvykti netrukus, o muziejaus eksponatai būsią išskirstyti po kitus muziejus.

Rugsėjo 2 d. Kultūros Muziejaus direktoriui duotas toks įgaliojimas:

Kaunas, 1940 m. rugsėjo 2 d.
Nr. 23458
L. R.
Švietimo Liaudies
Komisaro Pavadoatojas

ĮGALIOJIMAS

Švietimo Liaudies Komisarijatos įgalioja Kauno Valstybinio Kultūros Muziejaus direktorių Paulių Galaunę sudaryti komisiją

TEGYVUOJA DIRVOS LEIDĖJAI!

JOS. F. BUDRK, INC.

3241 So. Halsted St.

Chicago 8, Ill.

Lietuvių baldų, televizijos aparatų ir brangenybių (jewelry) sandėlis

Kas sekmadienį, 5:30 vakare (Chicago laiku),

per WCFL 1000 kil. radijo stotį leidžia žymią

lietuvišką radijo programą

perimti buv. Karo Muziejų ir skiria jį tos komisijos pirmininku.
J. Žiugžda
Liaudies Komisaro Pavadoatojas

Rugsėjo 13 d. Lietuvos TSR liaudies komisarijų taryba padarė tokį nutarimą (Nr. 78):

"Anksčiau buvusį krašto apsaugos ministerijos žinioje Karo Muziejų su visu turto, jo administracija, tarnautojų personalu ir likusiais tam muziejui išlaikyti kreditais perduoti švietimo liaudies komisarijot žinion."

Rugsėjo 16 d. iš buvusios Krašto Apsaugos Ministerijos švietimo komisariui pasiūstas toks raštas:

Krašto Apsaugos Ministerijos
Likvidacinės Komisijos
Pirmininkas
1940 m. rugsėjo mėn. 16 d.
Nr. 679, Kaunas

Lietuvos T. S. R. Krašto Apsaugos Ministerijos Likvidacinės Komisija, pasirėmusi L. T. S. R. Liaudies Komisarijų Tarybos nutarimu š. m. rugsėjo 13 d., Karo Muziejų, kaip kariškiai istorinę įstaigą, perduoda L. T. S. R. švietimo komisariatui.

Buvusios Lietuvos liaudies kariuomenės vadovybė pageidauja, kad kariškiai istorinis muziejus, parodydamas būdus, kuriais lietuvių tauta, besigrumdama su priešiniais, per amžius gynė savo laisvę, ugdytų Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos liaudyje Tėvynės meilę ir skiepytų karinę dvasią bei pasiryžimą visomis išgalėmis kovoti už L. T. S. R. ir didžiosios mūsų bendros tėvynės SSSR žemes. Buvusioji liaudies kariuomenės vadovybė tuo rūpinosi ir buvo patvirtinusi Karo Muziejaus papildymo bei pertvarkymo planą.

Buvusios Lietuvos Liaudies kariuomenės vadovybė mano, kad šį planą įgyvendinus, kariškiai istorinis muziejus atitiktų savo paskirtį. Buvusios L. L. kariuomenės vadovybė mano, kad kariškiai istorinio muziejaus priešakyje turėtų stovėti asmenys, turį nemažą karišką stažą, šio darbo pamėginą bei nusimanyimą.

Reikalui esant, švietimo komisariatui tarpininkaujant, specialiai klausimams išaiškinti galėtų būti kviečiami kariai ekspertai iš Raudonosios armijos Lietuvos TSR teritorinio karo.

Buvusios L. L. kariuomenės vadovybė mano, kad kariškiai istorinis muziejus bus tvarkomas specialiai išleisto įstatymo ir statuto, kaip tvarkėsi Karo Muziejus.

Priedas: Karo Muziejaus vadovybės š. m. rugpjūčio 9 d. Nr. 583 raportas - planas.
Div. generolas Vitkauskas
Likvidacinės Komisijos Pirmininkas

Švietimo liaudies komisariate Karo Muziejus nuo spalio 1 d. iš pradžių pirmame etape projekte buvo pavadintas "Centrinio kariškiai istorinio muziejumi", vėliau žodžio centrinis nebebuvo.

Nuo tos pat dienos pradėjo veikti ir naujieji kariškiai istorinio muziejaus etapai. Lyginant su buvusiais Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus etapais, naujieji etapai buvo žymiai didesni: pirmiau buvo 30 vietų, dabar padidėjo iki 47. Ypatingai padidintas muziejaus administracijos pareigūnų skaičius. Pirmiau Karo Muziejui vadovavo jo viršininkas, padedamas vieno Karo Muziejaus saugūno. Prie jų buvo du raštininkai ir vienas laborantas. Visi kiti buvo invalidai (sargovai) ir orkestro dalyviai. Dabar kariškiai istorinis muziejus turėjo direktorių, tris skyrių vedėjus, tris jų padėjėjus, atsakingąjį sekretorių, buhalterį, grafiką, vadovą, laborantą, dar vieną, taip vadinamąjį, technikinį sekretorių ir kt.

Tuos etapus priėmus, pulk. Šarauskas paskirtas eiti kariškiai istorinio muziejaus viršininko, direktoriaus, pareigas. 29-tojo šaulių teritorinio karo vadovybė (korpo štabo raštas 1940 m. rugpjūčio 29 d. Nr. 317) kreipėsi į PRIBOVO vadą (komandujuščįjį vojskami PRIBOVO — Pribaltijos karo osobogo vo-jennogo okruga), prašydama Karo Muziejaus administraciją — muziejaus viršininką pulk. Šarauską, muziejaus politinį vadovą Br. Žekoną ir muziejaus saugūną mjr. Šeštakauską, kaip perkelti pagal komisarijų tarybos nutarimą švietimo liaudies komisarijot žinion, atleisti iš kariuomenės į atsargą. Šis prašymas kiek vėliau buvo patenkintas.

Naujuose kariškiai istorinio muziejaus etapuose numatyti trys skyriai: — I. kariškiai istorinis, II. ginklų ir III. kariuomenių (nuo 1918 m.) ir jų kovų skyrius. Skyrių vedėjais paskirti: I-jo — Bronius Žekonis, II-jo — mjr. Petras Šeštakauskas ir III-jo — Julius Butėnas (jis buvo tik skyriaus vedėjas etatinėje vietoje, o ištikrųjų skyriaus vedėjas pareigų beveik nėjo; vėliau jis paskirtas revoliucijos muziejaus direktorium). Nuo 1941 m. sausio 1d. ekskursijų vadovu paskirtas ats. plk. Petras Tarasanka.

(Būs daugiau)

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

ATSAKOMINGAS ar ATSAKINGAS?

Dabartinėje lietuvių spaudos kalboje kartais vis dar pasitaiko būdvardis **atsakomingas**, bet geresnėje raštų kalboje ir šiaip daug kur kitur jo vietoje vartojamas ir **atsakingas**. Todėl kyla klausimas: kuris iš šių dviejų būdvardžių yra geresnis ir todėl teiktinesnis? Komunistinės "Vilniaus" žinovas (tępasirašo tik pradine raide M., visos pavardės nedrįsta pasirašyti) š. m. Nr. 95 be jokių įrodymų teigia, kad **atsakingas** esąs netaisyklingas, ir todėl jo vietoje vartotinas **atsakomingas**.

Tačiau šis žinovas klysta: **atsakomingas** yra dirbtinis naujadaras, kurio daryba nepateisinama gyvosios žmonių kalbos pavyzdžiais, o **atsakingas** yra visiškai aiškus ir taisyklingas darinys, vartojamas ir kasdieninėje kalboje, pvz., panevėžiečiai sako: laužti sienas yra labai **atsakingas** daiktas.

Dėl darybos šis būdvardis gali būti sudarytas iš daiktavardžio **atsakas**, "atsakymas", šalia **atsakus**, "kuris atsako"; plg. **garsingas** "garsus, toli, aiškiai girdimas, balsingas" šalia **garsas**, **garsus**; **maringas** "mirtingas, marus" šalia **maras**, **marus**; **pakulingas** "pakuliamas, derlingas, birus" (pvz. **pakulingas** i rugiai) šalia **pakula** "branda", **pakulus** "pakulingas" ir kt.

Šalia **atsakingas** bei **atsakus** lietuvių kalboje dar būdvardiškai vartojami dalyviai **atsakomas** ir **atsakantis** (atsakantis) "visai tinkamas, geras", pvz.: jis **atsakomas** žmogus; turintis **atsakomą** berną, jam nereikėtų pačiam žemės dirbti; prie tokio darbo ir **atsakoma** mergiotė; vyrukas **atsakantis** — samdyk drąsiai; gerą drabužių reikia duoti **atsakančiam** siuvėjui siūti; buvo muštynės **atsakančios** ir kt.

Bet prie neveikiamųjų esamųjų laiko dalyvių paprastai nelingstama dėlioti priesagos -ingas — nesakome **ganomingas**, **mylimingas**, **mokomingas**, **rašomingas**, **rūkomingas**, **tinkamingas**, **valgomingas** ir kt. Dalyvinės priesagos -amas, -imas ir -omas savo reikšme daug kur atitinka anglų -able ir -ible, pvz. **answerable** "turintis atsakyti, li-able to answer", **eatable** "tinkamas valgyti, valgomas" **readable** "galimas skaityti, skaitomas" **perishable** "nykstamas, gendamas", **responsible** "atsakomas, atsakingas" ir kt.

Kaip anglų kalboje priesagos -able, -ible yra tiesiogiai pridedamos prie vardažodinių arba veiksmažodinių lyčių, taip panašiai ir lietuvių lygiareikšmės dalyvinės priesagos -amas, -imas, -omas tiesiogiai pridėtos prie veiksmažodinių kamienų, pvz. **eat**: "valgyti" — **eatable**, **read**: "skaityti" — **readable**; **valgyti** — **valgomas**, **atsakyti** — **atsakomas** ir kt.

Kaip anglų kalboje prie -able arba -ible nebepridedama jokia kita priesaga kalbamajai reikšmei pažymėti, taip panašiai ir lietuvių kalboje prie dalyvinės priesagos -omas nebepridedama nauja priesaga -ingas, nes ši pasta-

roji minėtuojų atveju gali ir viena nusakyti anglų priesagos -able ar -ible reikšmę, būtent, **accountable**, **answerable** arba **responsible**, yra tolygu lietuvių **atsakingas** ir iš dalies **atsakus**, **atsakomas**. Taigi **atsakomingas** yra visai netinkamas ir nereikalingas darinys: jo formantas -om- čia yra toks pat liekas, ba-lastiškas dalykas, kaip ir -ėj- žodyje europėjiskas užuot europiškias ir kt.

Vokietijoje. Jo autoriai yra M. Niedermannas, A. Sennas ir A. Salys (mirusio F. Brenderio vietoje).

KOREKTŪROS ATTAISYMAS

Dirvos Nr. 22 "Mūsų kalbos" skyriaus straipsnio antraštė "Rašyba, sintaksė ir krizė" yra klaidingai surikiuota. Turi būti: "Rašyba, santarvė ir krizė"

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas

dovanai.

6755 So. Western Ave.

Chicago 36, Ill.

TREMTIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų liepos mėnesio pradžios, kas savaitę. Leidžia ir redaguoja žurnalistas SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje — 50 centų viename mėnesiui —

TREMTIES atstovai:

Visai Amerikai, išskyrus Chicagos miestą —
St. Nasvytis, 4579 W. 137 St., Cleveland 11, Ohio

Chicagos miestui ir Kanadai —
W. Stuoogis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTĮ, REMIAME VOKIETIJOJE
LIKUSIUS LIETUVIUS — BE UZJURIO
LIETUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRAŠČIO!

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.
Antanas Česonis, 620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.
Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.

Brockton, Mass.
Baciulis A., 81 Sawtel Ave.

Chicago, Ill.
Jonas Paplėnas, 4416 So. Hermitage Ave. YA 7-0191

Dayton, Ohio
J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.

Detroit, Mich.
L. Bulgarskas, 7313 Navy Ave.

Newark, New Jersey
A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.

New Yorke - Brooklyn
Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Waterbury, Conn.
Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.

Hamilton, Canada
Bronius Vengrys, 227 Brant St.

Montreal, Canada
Stepas Kėsgaila, 6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada
Jonas Paršeliūnas, 514 Euclid Ave.

Anglijoje
J. Mašanauskas, 58 Neufield Rd., Coventry, Warwick's

Australijoje
Povilas Lukošius, Box 1665 M, G.P.O., Adelaide, S. A.

Venecueloje
Antanas Diržys, c/o Crisalerias Nacionales, S. A.
Apartado 4532, Maracay.

"Vilkų" pasotinimas ir "ožkos" išsaugojimas

— Ką reiškia ši keistoka straipsnio antraštė? — klaus gal dažnas skaitytojas, ją pamatęs.

Skubame tuoj atsakyti. "Vilkai" — tai daugybė įvairių reikalų, kur reikalingas lietuvių visuomenės dosnumas. "Ožka" — šalpos darbo vieningumas ir centralizacija.

Jau nebe nuo šiandien įvairūs šalpos reikalai vis susikerta su šalpos centralizacijos ir jos sis-

aukas savo profesijos draugams sušelpiti ir kt.

Tokias jų surinktas aukas Balfas sunaudoja jų nurodytiems tikslams. Pvz., vien tik tai šiemet Balfas yra tarpininkavęs Chicago Lietuvos Teisinių Draugijai ir persiuntęs teisinių ligoniams sušelpiti \$685.20. Taip pat yra persiuntęs dar šias aukas: Chicago Balfas apskrities \$1,000.00 vaikams ir ligoniams Velykų proga ir \$ 1,

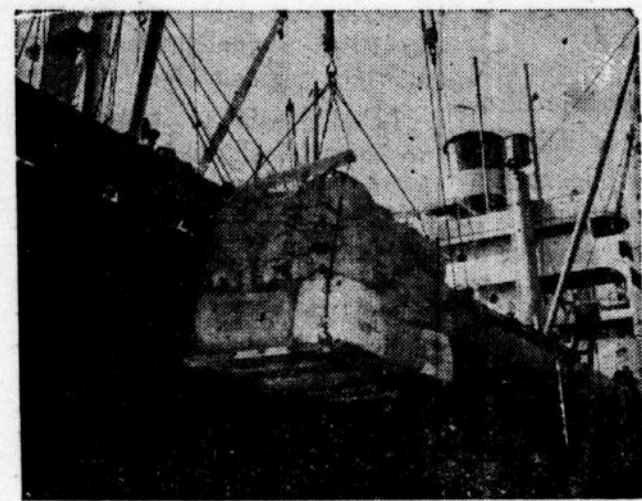
nančiai paaiškina ir tai, kodėl jis siekia, kad visos aukos eitų per Balfą. Jis taip sako:

"Juo didesnius kiekius išsiųstų šalpai gerybių ir pinigų Balfas galės savo metiniuose pranešimuose parodyti Amerikos valdžios įstaigoms, juo didesnis kreditas bus visiems lietuviams. Balfas vadovybė nenori priversti tiktai per Balfą siųsti aukas asmeninės ambicijos sumetimais, bet prašo tai daryti, kad būtų ne tik išlaikytas lietuvių prestižas Amerikoje ir užsienyje, bet ir tikslu paruošti dirvą ateities galimybės bei ateinančioms didelėms darbams.

Oficialiai Valstybės Departamentas lietuviams kredituoja tik tas aukas ir daiktines dovanas, kurios pereina per Balfą knygas ir įtraukiamos į valdžios įstaigų skelbiamas metines ir metų ketvirčių apyskaitas."

Sugretinus tuos du Balfą pareiškimus, vaizdas susidaro visiškai aiškus ir galys visus patenkinti. Iš to matyti, kad galima ir individualių aukojimą naudoti ir centralizaciją išlaikyti. Iš to išvada — nuo aukų rinkimo specialioms reikloms nėra reikalo susilaikyti, bet tas aukas galima ir reikia siųsti per Balfą, nurodant, kokiems tikslams jos skiriamos.

Dar viena svarbią dalyką Balfas nurodo paskutiniame savo pranešime: "Išsiųsti pinigų ar

Balfas drabužių ir maisto siunta kraunama į laivą New Yorko uoste. Ši siunta jau pasiekė Vokietiją ir išdalinta lietuviams tremtiniams, pasilikusiems Vokietijoje.

temos vieningumo išlaikymo pastangomis, o paskutiniu metu tas susikirtimas ypatingai paryskėjo.

Rodas, kad niekas neginčijo, kad vieninga ir centralizuota sistema visame lietuvių visuomeninės šalpos darbe yra, labai geras ir pageidaujamas dalykas, bet vis dėlto iškilo visa eilė aplinkybių, kurios rodo, kad "bendro katilo" sistema ne visur duoda patenkinamų rezultatų ir nevisada teigiamai atsiliepia visuomenės dosnumui. Esama reikalų, kurių negali patenkinti vieninga "porcija" iš "bendrojo katilo", o taip pat ir visuomenėje esama aukotojų, kurie mielai aukoja specialiam tikslui, kurie mielai šelpia jam žinomą asmenį, arba remia jam žinomą reikalą, bet susilaiko nuo aukojimų į tą "bendrąjį katilą".

Jeigu "bendrasis katilas" galėtų būti tiek pilnas, jog būtų galima drąsiai pasitikėti, kad visiems reikalams užtektų tiek, kiek reikia, tada ši problema visai nekiltų. Deja, taip nėra, todėl į visuomenėje pastebimas tendencijas aukoti tiems ar kitiems individualiems reikalams negalima lengvai numoti ranka ir palikti ją be jokio dėmesio.

Atrodo, kad ši problema vis dėlto yra galima išspręsti ir jau net išspręsta. Raminanti žinia šioje srityje yra vėliausias Balfas paaiškinimas, kaip jis žiūri į tą reikalą ir kaip jis šioje srityje tvarkosi, ar ryžosi susitvarkyti.

Štai ką skaitome tame pranešime:

"Tačiau kaip aukotojai nori aukoti tik specialiam tikslui ir Balfas vadovybė neignoruoją jų pageidavimų bei nurodymų. Pvz. tūlas tremtinys, pats gulėjęs Gautingo sanatorijoje, imasi iniciatyvos rinkti aukas tik tos ligoninės ligoniams; kitas, gyvenęs Wehnen ar Augsburgėje — tik tų stovyklų vargšams; trečias nori sušelpiti tik tam tikrą mokyklą; profesinės draugijos, kaip teisinių, miškininkų, paštininkų ir tt. renka

000.00 tremtinių mokykloms. Vienos Chicago kepyklos darbininkų auka \$20.00 Kepteno vaikų sanatorijai, Brooklyn Lietuvos Tremtinių D-jos \$2.00 Diepholzo gimnazijai, Patersono Liet. Tremtinių D-jos \$32.00, Newarko Liet. Tremtinių

Luebecko ir kitų tremtinių stovyklų lietuvių Vokietijoje džiazais ir dėkoja Amerikos lietuviams už gautus drabužius, pieno miltelius, sviestą, sūrį ir kiaušinių miltelius. Dvi Luebecko lietuvių prie pieno miltelių statinių laiko lentą su parašu: Tegyvuoja geraširdžiai Amerikiečiai! Dėkingi Luebecko lietuvių.

D-jos \$55.00, SLA Connecticut apskr. \$45.00, Balfas New Haven, Conn., skyriaus \$45.00, Onos Norkūnienės \$10.00, — visi Diepholzo gimnazijai. Dviejų mėnesių laikotarpyje vien tokių aukų Balfas centras išsiuntė be maž \$5,000.00. Balfas vadovybė, persiurdama tokią specifinę auką, visada įpareigoja savo įgaliotinius pranešti šelpiamiesiems tremtiniais ar institucijų tų geradarių vardus ir adresus, kad jie betarpiškai galėtų savo geradariams padėkoti. Tokiu būdu, donatoriams pageidaujant, yra betarpiškas ryšis tarp aukotojo ir aukos gavėjo."

Jei taip yra, tai galima tik sušukti valio Balfui ir kartu liek tik apgailestauti, kad ligi šiol Balfas tokio savo nusistatymo ir tokio susitarimo visuomenei nebuvo pakankamai įsakmiai paskelbęs: nebūtų visai ir kilę jokio ginčo nei susirūpinimo, kaip ką šelpiti — per Balfą ar šalia jo.

Šį kartą Balfas visai įtikin-

daiktines dovanas tiesiog, o Balfui apie tai tik pranešti neužtenka, nes tokie siuntiniai negali būti lietuviams kredituoti."

Šis kreditavimo reikalas ligi šiol nebuvo įsakmiai pabrėžtas ir išaiškintas. Ligi šiol buvo

Luebecko apylinkės sekretorė registruoja stovyklos gyventojus lietuvių, gaunančius Balfą pasiųstas dovanas: sviestą, sūrį, pieno ir kiaušinių miltelius. Šypsodamiesi jie sako: "Tai vertinga kiekis ir turiu Balfą dovaną. Šios dovanos buvo išdalintos lietuviams ne tik stovyklose, bet ir ligoninėse, sanatorijose, privačiai gyvenantiems, seneliams, vaikų mokyklose, vaikų darželiuose ir prieglaudose. Iš viso Balfas išsiuntė 140,000 svarų maisto.

Vasario 16 d. Gimnazijos Diepholze mokinių choras su dainavimo mokytoju. Šios gimnazijos išlaikymas yra vienas iš svarbiųjų artimiausio laiko uždavinių. Ar lietuvių gali išlaikyti bent vieną tikrai lietuvišką gimnaziją? Žinoma, kad gali, jei tik nugalės kartais per daug įsikerojantį nerangumą! Visos kitos abejonės neturi pagrindo. Plačiau apie tai skaitykite greta dedamame straipsnyje.

daugiau kalbama tik apie tai, kad Balfas "užtikrina gerybių padalinimą visiems lygiai ir pagal realų reikalą". Tas nedarė reikiamo įspūdžio. Visai kas kita, kai Balfas aiškiai pasako, jog individualias aukas jis individualiai ir įteiks, tik svarbu kad tai pereitų per oficialią Balfos registraciją, svarbu, kad ir individuali šalpa galėtų būti įtraukta į raportus apie lietuvių aukojimą. Čia Balfas turėtų atsakyti ir dar į vieną klausimą: gal ir individualius maisto siuntinius Balfas apsiima persiųsti ir įteikti?

O dabar pakalbėkime ir apie tuos individualiuosius užsimėjimus. Vienas iš ryškiausių šiuo metu yra Vasario 16 d. gimnazijos reikalas.

Mums atrodo, kad jau nebėra reikalo gaudžiais žodžiais įrodinėti, jog reikia padėti visas įmanomas pastangas tai gimnazijai išlaikyti. Kodėl reikia, tai jau anksčiau gana įtikinančiai buvo išaiškinta. Aišku taip pat ir tai, kodėl čia reikia ypatingų pastangų, kodėl neužtenka "vidurio porcijos" ir, toli gražu, nepilno "bendrojo katilo".

Todėl dabar daugiau reikia kalbėti apie tai, kaip tai gimnazijai padėti. Susirūpinusių yra daug. Padedančių dar nėra tiek, kiek reikėtų. To priežastis yra gal ne tik įprastinis nerangumas, bet taip pat ir susidarę visiškai aiški rėmimo tvarka, kuri kartais jau pasidaro panaši į chaosą.

Štai į spaudą su atsišaukimais kreipiasi PLB Vokietijos

Krašto Valdyba, Clevelando Komisija Diepholzo Gimnazijai remti, Mažosios Lietuvos Sambūris iš Chicago, Mažosios Lietuvos Bičiulių D-jos iš Chicago ir panašiais vardais besivadinančios organizacijos ar komitetai iš kitų vietų. Chicago atveju galėtum pagaltoti, kad ne tik vardas kiek skiriasi, o tai yra ta pati organizacija, bet ir adresai ir sekretorių vardai skirtingi. Visi, kurie kreipiasi, nurodo skirtingus adresus ausimą: gal ir individualius maisto siuntinius Balfas apsiima persiųsti ir įteikti?

Turint galvoje, kad Balfas pasižada tam reikalui skirtas aukas perduoti, ir kad jau jis yra tą daręs, ir dar turint galvoj, kad PLB Vok. Krašto Valdybos pirmininkas šiuo metu eina ir Balfą įgaliotinio pareigas, atrodo, jau laikas yra baig-

ti tą adresų chaosą ir iš JAV aukas tam reikalui siųsti per Balfą centrą, visai nekreipiant dėmesio į kitus sunkiai atmenamus bankų ar draugijų adresus. Tik, žinoma, nėra reikalo tą daryti kiekvienam asmeniui atskirai. Geriausia būtų laikytis tokios tvarkos, kad kiekviename mieste tam reikalui suorganizuotos komisijos ar draugijos veikty, rūpintųsi aukų rinkimu ir jos jau siųstų Balfui su atitinkamais nurodymais.

Štai tikrai gerą aukų rinkimo būdą yra parengusi Clevelande veikianti komisija Diepholzo gimnazijai remti. Ji turėtų savo darbą tęsti, kaip užsimojusi, ir clevelandiečiai, gavę tos komisijos atsikreipimus, dar kartą perkrautų savo kišenes ar stalčius, susirastų gautas aukojimo knygeles ir pradėtų jomis nepersyškčiai naudoti, kaip jose nurodyta. Jei kas tokių atsišaukimų negavo — komisijos adresas yra toks:

Mr. S. Laniauskas,
1434 E. 95th St.
Cleveland 8, Ohio.

Chicagoje M. L. Bičiulių Sambūrio sekr. adresas yra: Jonas Čėsna, 3442 Lituanica Ave., Chicago 8, Ill. M. L. Bičiulių D-jos adresas: Jonas Mašiotas, 3310 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.

Chicagoškiai gal nesuklystų išsiaiškindami, ar reikia dviejų adresų tam reikalui, nes atskiras kreipimasis su atsišaukimais į visą spaudą tik dezorientuoja laikraščius, painioja ir skaitytojus, jeigu laikraščiuose tie įvairūs atsišaukimai pasirodo. Būdingas dalykas: Chicagoje yra net du tokie centrai, kurie tuo rūpinasi, o vis dėlto chigagiečių grupė yra atsiuntusi nemažą pluoštą aukų į Clevelandą... Geriausia, jei visi turės vieną surinkimo centrą savo mieste, o tas siųs viską per Balfą.

Lygiai tą pačią tvarką reikėtų taikyti ir visiems kitiems iškilusiems individualiems reikalams.

Sambūris pagerbė kankinę

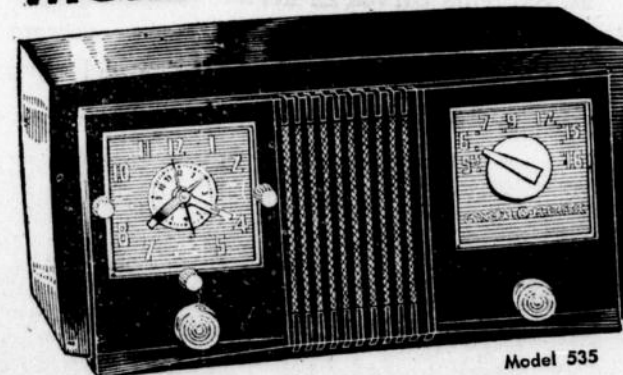
Tautinių korporacijų sambūris Chicagoje paskutinį gegužės sekmadienį pašventė motinai. Į minėjimo sueigą atvažiavo Sambūrio narių ir jų artimųjų iš Gary, Milwaukee ir kitų miestų. Minėjimo programai, vicepirmin. P. Glemžos pakviesta, vadovavo buv. Filiae Lithuania pirmininkė S. Adomaitienė. Jos jautrus žodis, nukėlęs dalyvius į Kauną, kur laisvės laikais, kaštanams ir alyvoms žydint, Lietuvos dukros kiekvieną pirmąjį gegužės sekmadienį gerbdavo savo motiną, dažnam išspaudė ašarą. Referata apie motinos pareigų kilumą ir jos meilės savo kūdikiui galingumą paskaitė agr. Zakadubos pirmininkas šiuo metu eina ir Balfą įgaliotinio pareigas, atrodo, jau laikas yra baig-

ny atstovei Viršilenei įteikta gėlių. Ji augino tris sūnus ir vieną dukrą. Vienas sūnus nukankintas nacių konc. lageryje, o du išstremti į Sibirą. Ir tik dukrė tebesidalina su ja emigracijos vargas.

Antroje sueigos dalyje — po būvyje — Sambūrio pirm. J. Jurkūnas perskaitė naujosios valdybos deklaraciją. Valdyba pareigomis pasiskirstė taip: pirm. J. Jurkūnas, vicepirmin. P. Glemža, sekr. J. Kurgonas, išd. dr. S. Stankus ir kultūros vadovas A. Plytnykas.

Aktualijas aptariant išklauštas pranešimas apie lietuvių Tautinės Sąjungos seimą, išskelbtas reikalas remti tautinę spaudą ir nepraeiti tylomis pro Sambūrio nario J. Balio sumanytą leisti tautosakos lobyną.

WORLD'S MOST USEFUL RADIO
MORE POWERFUL THAN EVER!

GE
CLOCK-RADIO

Here's General Electric's newest and greatest Clock-Radio! An extra tube has been added to bring in those hard-to-get, distant stations. PLUS all this: wakes you to music, even

has your coffee ready, turns itself off after you go to sleep, tells time even in the dark... and it's a fine-tuned, ultra-smart radio. In rich cordovan plastic... only \$39.95

Wake-up-to-music

GE
CLOCK-RADIO

Wakes you to sweet music on time. If you doze off, it buzzes until you get up. A wonderful, fine-tuned G-E radio combined with the famous G-E electric clock. Ideal for bedroom, kitchen, living room or office. Mahogany or ivory plastic. Only

\$24.95

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

NUOMONĖS

T. M. D. snūda

Niekada lietuviškų knygų leidimas nebuvo tiek gyvai reikalingas, kiek dabar, kada praprususių lietuvių pagausėjo; rašėjų — skaitėjų padaugėjo; o lietuviškų knygų leidimas sustingo, veik sustojo; tokiu laiku, kada pačioje Lietuvoje, lietuviškos dvasios knygos urmu naikinaimos. Pavienių knygų leidėjų svetūr nebeturime. TMD kaip tik šio lūžio ar negalės laiku užsnūdo.

Snūda blogai veikia pažangesnius lietuvių; mėgstą knygas, kitados buvę uolūs TMD rėmėjai dedasi prie stalinistų LDLD, didžiūdamiesi kasmet gauną po **grūstę** storų knygų. Knygas leidžia ir R. Katalikai; tik viduriniai vadinami tautininkai neveikia lyg susitarę su TMD.

Kalbama, kad TMD-ją silpninanti ir migdanti Sandara. Sandara, kaip žinia, TMD laikraštis. Kaip tokia gali paveikti viešumą ar kitaip. Jei TMD būtų apsirinkę kitą laikraštį vietoje Sandaros prieš kokius 8 metus, tikrai nebūtų užsnūdusi. Tame spėlėjime gali būti dalis tiesos.

Eina gandai, kad Sandaros darbininkai teisingai TMD neveikimą stoka popierio knygoms leisti. Toki gandai buvo prieš 6 metus. O stalinistų LDLD visada užteko popierio, jie nesustojo knygas leisti!

TMD turi atsipalaidoti nuo Sandaros ir pradėti leisti kokią stambų 2 — 3 tomų po 400 puslapių veiklą. Tada ir tik tada TMD atsisaus, įgydama naujus ir susigrąžindama senuosius prarastus narius.

A. R. Chicago, Ill.

• Mums neatrodo, kad Sandara būtų galėjusi užmigdyti TMD, jeigu ji pati nebūtų užmigus. Tuo klausimu netrukus numatome išspausdinti plat es nį straipsnį.

RED.

Kad neliktų nepastebėta!

Dirvos 22 nr., 2 psl. nepasirašytame straipsnyje "Ryžkimės didiesiems darbams" keliama labai įsidėmėtina mintis: "ap-

lankykime lietuvių ir ateikime pas juos su Lietuvos laisvės peticija, su Lietuvos laisvės knygele ir su Lietuvos laisvės ženkliu."

Tai yra tikrai vykdytina mintis. Ir tai nėra kokia nors "užjūrinė naujiena", taigi manau, kad Am. Liet. Taryba turėtų tučtuojau apsvarstyti tą sumanymą. O jeigu apsvarstys su pasiryžimu vykdyti, tai neabejojau, kad imsis ir vykdyti. Tik kad ji nepareitų pro tą mintį jos nepastebėjusi. Todėl prašau visus, kurie dalyvauja ALT, priminti vadovybei, kad visuomenė laukia greito jos nutarimo tuo reikalu.

V. D. Chicago, Ill.

• Kalbamasis straipsnis buvo pasirašytas inž. D. Adomaičio, iš Gary, Ind., tik per neapsižiūrėjimą parašas nebuvo išspaus-

RED.

Dėl ataskaitos.

Pasikalbėjime su P. J. Žiūriu (Dirvos Nr. 20) yra iškeltas labai svarbus klausimas apie atsiskaitymo kontrolę, kuri yra reikalinga ir Tarybai, ir Vlikui ir pasiuntinybėms. Visi tie organai turėtų atkreipti daugiau dėmesio į tą reikalą. Visos valstybės, kurdamos savo valdžias, sukuria ir kontrolės organus. Jei šiandien nėra kas sukurtų kontrolės organus Vlikui ar pasiuntinybėms, tai jie turi tuo pasirūpinti patys, palaikydami ryšį su organizuota visuomene. Ir tai turėtų būti padaryta taip, kad visuomenė tikrai jaustų, jog tokia kontrolė yra ir kad ji efektyviai veikia.

Am. Liet. Taryboje kontrolės organas, rodos, yra, bet ir čia jis veikia taip uždarai (ir be būtinio reikalo taip uždarai), kad visuomenėje tai sudaro jausmą, lyg tos kontrolės visiškai nebūtų.

A. T., Brooklyn, N. Y.

Reprezentacija ir pinigai.

M. Sargenis Dirvos 22 nr. siūlo, kad Vlike būtų atstovaujamos tik tokios grupės, kurios

yra pajėgios pačios išlaikyti savo atstovus.

Vienu atžvilgiu toks sumanymas būtų geras: tada gal ir tokios grupės, kurios sugeba nepaprastai "daugintis", pasidarydamos iš vienos penkios ar net šešios, susimastytų, ar nesusilaukyti tame dauginimosi procese.

Bet iš kitos pusės tas pasiūlymas ir nepriimtinas, nes išėitų, kad lietuvių visuomenės bei tautos reprezentavimas tokioje vietoje, kaip Lietuvos Išlaisvinimo Kovos Vadovybė, priklausytų nuo pinigų: tik tas čia galėtų būti, kas arba pats turtingas, arba turi turtingą užnugarį.

Leiskime, kad Vlike atstovuos turinčios grupės, visos ar ne visos, turi pakankamai pinigų, kad savo atstovus aprūpintų (Jei čia kas nukentėtų, tai greičiausiai ne politinės partijos, o pagrindinės kovos grupės: joms reiktų arba šlietis prie partijų, ar likti be reprezentacijos...) Bet koks vaidmuo tada liktų tu nepartinų, kuriuos M. Sargenis lyg ir užstoja? Juk čia niekas nekalta, kad jie ar tai dėl savo pabrėžto individualumo, o gal gana dažnai ir dėl nerangumo yra neorganizuoti ir jie nesudaro jokios grupės, kuri galėtų būti kur nors reprezentuojama. Tai ar jie vien dėl savo neorganizuotumo

SLA vadovybės nariai klausia paaiškinimų iš Amerikos Balso radijo pareigūno Mr. Hogan prieš sakydami kalbas lietuviškai programai, perduodamai į Lietuvą. Jie kalbas pasakė gegužės 18 d. Washington. Sėdi iš kairės: SLA vicepirm. P. Dargis, sekr. dr. M. J. Vinikas, išdo globėjai E. Mikužūtė ir Maceina, ir pirmininkas teisėjas Wm. F. Laukaitis.

Neįsileido „piligrimų“

Švedų laikraščiai plačiai aprašo, kaip 4 lenkų mokomieji laivai, norėdami pademonstruoti "taikius tikslus" ir savo meilę "didžiajai tėvynei", norėjo nuvykti oficialaus vizito į Leningradą. Tačiau rusai jų neįsileido, pasiteisindami, kad šiuo metu Leningrado įlankoj keičiama signalizacijos sistema. Todėl jau išplaukę į jūrą laivai netikėtai gavo pakeisti savo maršrutą ir apie porą savaitę be jokio tikslo plaukiojo po Baltijos jūros pietinę dalį.

Nors jiems buvo griežčiausiai uždrausta įplaukti į bet kurį Skandinavijos uostą, bet jie vis tiek galiausiai įmetė inkarą Stokholme ir aiškinosi tik pake-

nustoją ir pareigos bent finansiskai prie bendro reikalo prisidėti? Ar Lietuvos reikalas ištikro tik partijų reikalas?

Amerikos Kongrese yra tik dviejų partijų atstovai. Tačiau atstovams ir senatoriams algos mokamos iš valstybės iždo, į kurį moka mokesčius visi šios šalies gyventojai, o ne vien tik tų partijų nariai. Juos moka ir tie, kurie neina balsuoti, moka taip pat ir tie, kurie net neturi teisės balsuoti, nes ne piliečiai. Pagal M. Sargenio siūlymą ir čia už darbą Kongrese turėtų mokėti partijos iš savo iždo, kiekviena savo nariams... Bet tokių siūlymų, regis dar nebuvo girdėti ir tokios tvarkos dar neteko girdėti ne tik jokioje valstybėje, bet ir jokioje organizacijoje.

P. P., Detroit, Mich.

Ačiū už "Dyglius"

Ačiū Jurgiui Kūkaiui už tuos "Dyglius", kuriuose jis pasakė prideramą teisybę apie Chicago ALT skyriaus veiklą "Lietuvos laisvinimo" srity. Jau buvau pagaltoje — nejaugi niekas nieko nesakys dėl "Lietuvos vadavimo" gražuolių konkursais!

Jeigu jau tas tvarkoj, tai kam tada dar būtų priekaištauti SLA vadams, kad jie "stiprina tautą" gyvybės draudimu? Čia vis dar bent kiek panašiau į tiesą, negu chicagiškis "vadavimas"...

E. S. Cleveland, Ohio.

MŪSŲ SPORTAS

Nuo šios dienos Dirvoje pradėdamos nuolatinis sporto žinių skyrius. Tai yra tikrai pagirtinas laikraščio sumanymas, nes dabartinėje mūsų spaudoje jaučiamas didelis trūkumas sportinių temų bei informacijų. Savaimė suprantama, kad sėkmingesniai darbai reikalinga talka, todėl, tiek mūsų sporto veteranai, tiek jaunesnieji sportininkai ir sportininkės kviečiami bendradarbiauti. Juk mūsų tarpe nemaža tokių esame, kurie galėtų šį užsiėmimą tikrai efektingai paremti, reikėtų tik truputį nepatingėti ir jausti šiam reikalui šokią tokią pareigą.

Mūsų sporto skyriuje pirmoje eilėje stengsimės dėti žinių apie lietuvių sportinio gyvenimo įvykius JAV ir kituose kraštuose, informacijas, rašinius aktualiomis sportinėmis problemomis, įmanomas sugauti sportines naujienas iš okupuotos Lietuvos ir mūsų sporto istorijos nuotrupas. Šalia to duosime ir trumpą pasaulinę sporto įvykių apžvalgą.

Tikimės, kad sporto darbuotojai atsilieps teigiamai ir savo bendradarbiavimu padės išlaikyti mūsų skyrių turiningesnį ir įdomesnį.

Sportines korespondencijas prašoma siųsti šiuo adresu:

Algirdas Bielskus
770 E. 91st St.
Cleveland 8, Ohio

"ZAIBO" LENGVATLETĖS — OHIO VICE - MEISTERIS

Gegužės 30 d., Lakewood Highschool stadione, Clevelande, įvyko AAU (American Amateur Union) Ohio distrikto moterų ir mergaičių šių metų leng-

vosios atletikos pirmenybės, kuriose dalyvavo ir "Zaibo" mergaičių komanda. Lietuvaitės atstovavo E. Šikšniūtė, N. Balčiūnaitė, A. Barzdukaitė, A. Malcanaitė, L. Janulevičiūtė ir J. Šamatauskaitė.

Mūsiškių komandos ramstis buvo Elvyra Šikšniūtė, kuri 50 yardų bėgime, vos per plaštaką atsilikusi nuo juodukės Turpin, laimėjo 2-ą vietą ir sidabro medalį, pasekme 6,4 sek. (pakartotas Ohio mergaičių rekordas). Šuolyje į tolį, pasiekdama 5'8 5/8 (apie 4,80 m.), iškovojo 3-čią vietą ir bronzos medalį. Šiomis savo pasekmėmis E. Š. kvalifikavosi dalyvauti šių metų USA mergaičių lengvosios atletikos pirmenybėse.

Labai gražiai užsirekomendavo jaunoji šuolininkė A. Barzdukaitė, laimėdama šuolyje į aukštį 3-čią vietą ir bronzos medalį, pasekme 4'3" (1,30 m.).

Estafetėje 4x75 yardų mūsų mergaitės po geros kovos pasidalino 3-4 vietas su kita komanda.

Komandiskai mūsiškės laimėjo 2-ą vietą, surinkdamos 24 taškus ir pasirodė kaip stipriausias baltųjų mergaičių klubas. Nugalėtojomis išėjo juodųjų klubas "All Ori". Pirmenybėse dalyvavo apie 80 dalyvių iš 12 klubų.

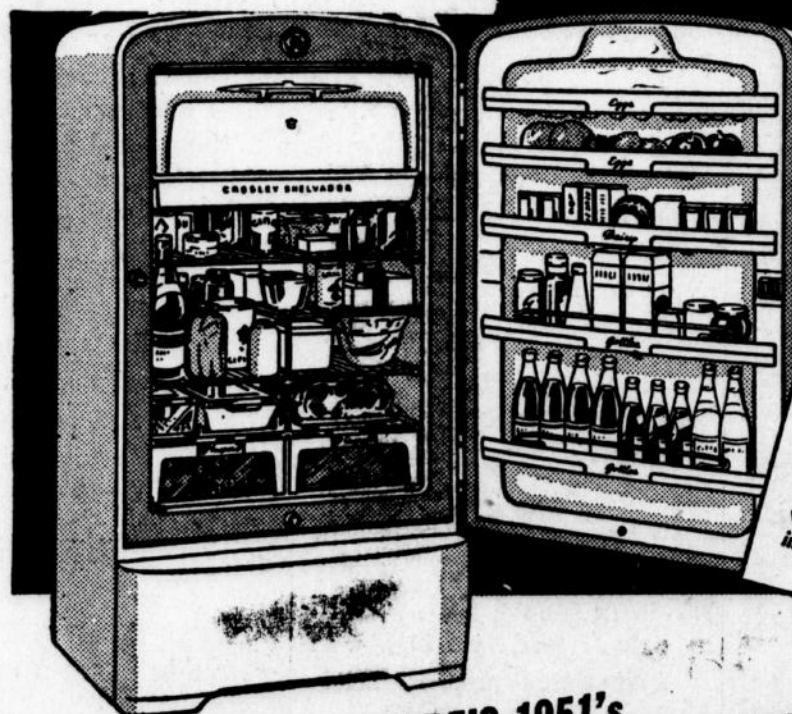
CLEVELANDO LIETUVIŲ STALO TENISO PIRMENYBĖS

Birželio 23 - 24 dd., L. S. K. "Zaibas" rengia Clevelando lietuvių stalo teniso pirmenybes. Programoje: vyrų, moterų ir jaunių vieneto ir vyrų dvejetainio varžybos. Jaunių gimimo datos riba 1933 m. sausio 1 d. Visose klasėse varžybos bus pravestos 2 minusų sistema. Registracija ir smulkesnės informacijos pas stalo teniso sekcijos vadovą V. Janušį.

Stalo Teniso Sekcija

Tik 299.99

FOR THIS VALUE-PACKED
1951 CROSLEY
SHELVADOR

Model SMC-9

Only
CROSLEY
gives you the
SHELVADOR
Designed from the Women's Angle

HERE'S 1951'S
OUTSTANDING
REFRIGERATOR BUY!

Freezer compartment holds up to 50 pounds of frozen foods.
• Frozen storage drawer keeps two ice trays and frozen foods handy.
• Sealed plastic crispers keep greens dewy-fresh.
• Lift-out shelves allow wide flexibility in food arrangement.
• Crosley Electrosaver Unit is backed by a five-year warranty.
• See this great new Shelvador Refrigerator TODAY!

THE PACE-SETTING DESIGNS ARE COMING FROM CROSLEY!

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave

EX 1-0911

IŠSIMOKEJIMAS IKI 65 SAVAIČIŲ!

Prezidento Trumano dukė lankosi Anglijoje. Ta proga ji lankėsi Winstono Churchillio vasarnamyje netoli Londono. Paveiksle matomi: J. A. V. ambasadorius Walteris Giffordas su žmona, Churchillis, jo dukė Mary Soames, Margareta Trumanaitė, Churchillio žentas Christopheris Soames.

JONINĖS BIRŽELIO 24!

Green Road, 5-ta autobuso stotis nuo Euclid

PROGRAMOJE:

1. Visų dalyvaujančių Jonų (ir Janinų!) specialus pagerbimas.
2. Paparčio žiedo įskiejojimas.
3. Bendrai dainuojamos tautinės dainos ir šokami tautiniai šokiai.
4. Linksmasis sportas.
5. Joninių laužas.

JONINIŲ PRADŽIA — 2:00 val. p. p. Pabaiga — 10:00 val. vak. Šokių muzika nuo 5 val. po pietų. Įėjimas — 50c. Jaunimas iki 15 metų įleidžiamas nemokamai. Viesiems gausus bufetas. **JONINĖS BUS FOTOGRAFUOJAMOS.** Vėliau nuotraukos bus įdėtos **DIRVOJE.**

BIRŽELIO IVYKIŲ MINEJIMAS CLEVELANDE

1. Birželio 11 - 17 dienos yra pabaltiečių susikauptimo ir antikomunistinės akcijos savaitė. Visi lietuviai, latviai ir estai kviečiami tomis dienomis susilaikyti nuo pasilinksminimų ir kartu pareikšti ryškų protestą prieš komunistus bei jiems prijauniančius.

2. Šios savaitės metu rašyti laiškus JAV prezidentui, senatoriams, kongresmanams, Ohio valstybės gubernatoriui ir spaudai, kad būtų pagreitintas Genocido Konvencijos ratifikavimas, kad JAV vyriausybė iškeltų Jungtinių Tautų Organizacijoje Sovietų Rusijos pavergtų tautų genocidą ir kad būtų imtasi griežtesnių priemonių prieš Sovietų Rusijos agentų veikimą.

3. Birželio 17 d. (sekmadienį) 11 val. pabaltiečiai gausiai dalyvauja iškilmingose pamaldose už kenčiančias baltų tautas šv. Jono Katedroje (Superior Ave. ir E. 9th St. kampos). Pamaldas celebruos Katedros Rektorius Msgr. Wallsh. Giedos Čiurlionio ansamblio vyrų choras.

4. Birželio 17 d. 2 val. p.p. Lietuvių Genocido parodos atidarymas — Public Auditorium South Hall "A" (įėjimas iš 1300 E. 6th St.). Į parodos atidarymą kviečiami augstieji amerikiečių valdžios pareigūnai. Parodos lankymas plačiai visuomenėi nuo birželio 17 (sekmadienio) 3 val. p.p. iki 10 val. vakaro. Toliau tris dienas (iki birželio 20 d. imtinai) — nuo 10 val. ryto iki 10 val. vakaro. Pageidaujama, kad mokyklos ir organizacijos parodą lankytų ekskursijomis, kolektyviai. Kiekvieno pabaltiečio pareiga pasistengti, kad parodą applan-kytų ko daugiausia amerikiečių.

5. Birželio 17 d. 6 val. vakaro pabaltiečių antikomunistinis mitingas — Engineer's Auditorium patalpose, St. Clair ir Ontario Ave. kampos (įėjimas iš St. Clair Ave.). Čia bus paskelbta ir pasirašyta antikomunistinė deklaracija. Pagrindinis mitingo kalbėtojas — Detroito universiteto prof. P. Padalskis. Po mitingo bus atitinkamo turinio koncertas. Jame dalyvaus visų pabaltiečių muzikinės įeigos. Įėjimas laisvas.

Visi pabaltiečiai kviečiami birželio 17 d. susilaikyti nuo sei-

mytinių išvykų, nes kiekvieno pareiga dalyvauti liūdnujų birželio 14 d. įvykių minėjimo visose programose dalyse. Šios liūdnos dešimtmečio sukakties proga mes turime amerikiečių visuomenei parodyti savo vėningumą kovoje dėl savo tėvynių išlaisvinimo, tuo pačiu įspėjant laisvas tautas, kad bausis rusiškasis komunizmas tyko ir jų laisvės.

Amerikos Lietuvių Taryba Clevelando Skyrius

Cleveland, 1951 m. birželio 4 d.

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO VALDYBA

Liet. Kult. Fondo Clevelando skyriaus susirinkime, kuris įvyko gegužės 27 d., skyriaus valdybą nutarta sumažinti: vietoj 9 asmenų buvo nutarta rinkti tik 7. Išrinkti šeši iš buvusios valdybos ir vienas naujas, būtent: dr. S. T. Tamošaitis, J. Daugėla, A. Augustinavičienė, Pr. Skardžius, Ign. Malinauskas, St. Barzdukas ir naujas — Al. Laikūnas.

Pereitame Dirvos numeryje išspausdintas St. Barzduko pranešimas buvo priimtas ir, atrod, jo mintimis bus naudojama si tolesniame skyriaus veikime, o tai reikštų, kad skyriaus artimiausį laikotarpį egzistuos lyg pereinamojo stadijoje ligi įsijiejinimo į Am. Liet. Bendruomenės organizacinę sistemą. Pirmame valdybos posėdyje paaiškėjo, kad dr. Tamošaitis iš valdybos pasitraukia (renkant valdybą kandidatų atsakymas nebuvo priimtas). Kaikurie renkami iš anksto pareiškė, kad už juos geriau nebalsuotų, nes jie valdybos darbe negalės dalyvauti. Tad į valdybą iš eilės dabar turėtų įeiti K. Tallat-Kelpša.

Naujienose rašoma, esą, susirinkimas neva nutaręs ar taręs "kitų miestų pavyzdžiu" išleisti vieną Nemuno numerį Clevelande. Tačiau ištikrųjų susirinkime, bent visiems girdint, toks sumanymas nebuvo nei iškeltas.

TO DAR BETRŪKO!

Kas Clevelande neatsimena šių metų "Vasario 16 minėjimo" šv. Jurgio parapijos salėje, kuris sukėlė visuotinį lietuvių pasipiktinimą! Visi atsimena taip pat ir tai, kad vienas iš labiausiai tame parengime "pasizymėjusių" kalbėtojų buvo kun. Rakauskas iš Pittsburgho.

Dabar tulos moteriškės iš Pittsburgho — Magdalena Takažauskienė ir Monika Westphal pasivadinusios kažkokios komisijos pirmininke ir sekretore, siuntinėja laiškus Clevelando (turbūt ir ne Clevelando) lie-

tuvams, kuriuose praneša, kad birželio 16 d. su eis penkeri metai nuo kun. Rakausko įšventinimo į kunigus, ir ta proga kviečia jį pagerbti... piniginėmis dovanomis (Kun. Rakauskas jau nebejaunas žmogus, bet dar jaunas kunigas. Anksčiau jis yra buvęs gydytojas, mirus žmonai įstojęs į kunigų seminariją).

Pinigus siųsti kviečia arba pasirašiusiems, arba tiesiai pačiam kun. Rakauskui! Šį kvietimą tos moteriškės motyvuoja tuo, kad kun. Rakauskas jau 30 metų dalyvauja tautinėje veikloje (kurį nuostabiai apvainikavo savo pasirodyme Clevelande!) ir net 8 metus pirmininkavęs Katalikų Federacijai be atlyginimo (argi kitiems pirmininkams Kat. Federacija moka algas?).

Manome, kad čia nieko daugiau aiškinti nebereikia...

MOKSLO METŲ PABAIGA

Lietuvių kalbos klasės šv. Jurgio parapijos mokykloje ir šeštadieninė lietuvių mokykla birželio 8 d. (penktadienį) 6:30 val. Lietuvių salėje rengia mokslo metų pabaigtuves. Programoje — mokinių deklamacijos, tautiniai šokiai, inscenizacijos, gyvieji paveikslai, dainos, dovanų įteikimas ir kt.

Maloniai kviečiami atsilankyti tėveliai, broliukai, sesutės ir draugai, visi lietuviško švietimo rėmėjai ir bičiuliai, tiek seniau Amerikoje gyvenantieji, tiek naujai atvykę. Įėjimas laisvas, tačiau prašoma paaukoti rengimo išlaidoms padengti.

KULTŪRINIAI PARENGIMAI

Balto 68-to skyriaus globojamas pirmasis Vlado Brazulio vedamos dramos studijos pasirodymas (Buhalterijos Klaida), nors ir buvo karšta, sutraukė beveik pilną salę. Spektaklis, turint galvoje mėgėjiškas pajėgas ir esamas sąlygas, buvo rūpestingai parengtas, nors tokio laipsnio, kurio būtų galima laukti iš normaliosnės sąlygos dirbančios dramos studijos, nepasiekė.

Reikia darbininkų

Mums reikia dviejų gerų vyrų. Pritrymo nereikia.

Jūs galite būti labai vertinami. Geras valandinis atlyginimas. Pastovus darbas. Kreipkitės pas

Anchor Fence

E. 30 St. - Carnegie Ave.

Ateinantį sekmadienį laukia me čiurlioniečių sezoną užbaigtuvių. Dieną, 11:30 val. Lietuvių salėje bus iškilmingas aktas. Čiurlionio ansamblio garbės narys profesorius Juozas Žilevičius iš Elizabeth, N. J. skaitys paskaitą apie lietuvių tautinį meną. Vakare bus pobūvis.

Tą pačią dieną 2:00 val. Clevelando Kultūrinio Darželių Sąjungos rengiamas pavasario festivalis. Dalyvaus "Golden Age" choras. Numatoma, kad bus gubernatorius Lausche, miesto majoras Burke ir kt. Festivalis įvyks Kultūr. Darželiuose prie įėjimo iš Superior Ave.

GRAZUS DVIGUBAS NAMAS

ATPILGINTAS NUO \$11.500 tikslu greičiau parduoti. Savininkas išvyksta iš miesto. Keturi dideli kambariai, ir vonia kiekvienam bute. Visiškai modernizuotas vidus. Kietmedžio grindys, virtuvės ir vonios išklotos plytelėmis. Švarus giso šildymas. Pilnai izoliuota. Audralangiai ir tinklai. Pusketvirtu garažo ir platus cementinis privažiavimas. Pogrindyje poilsio kambariai. Tai yra tikra vertybė įkainota žymiai pigiau dabartinės infliacijos rinkos kainos. Puikus pirkinys dviejiems šeimos susidėjus: vieno buto nuoma apmoka hipoteką. Savininkas yra priėmęs tarnybą kitoje valstybėje ir pageidauja greit parduoti. Geriausia — neatidėliodami pamatykite tuos patrauklius namus.

6819 LAWNVIEW AVE

POPS PUBLIC HALL
8:30 v. v.
Cleveland Summer Orchestra
Rudolph Ringwall, dirigentas
Birž. 9 — ETHEL SMITH, Hamm, varg.
Birž. 13 — VIVIAN DELLA CHESA, sopr.
Birž. 16 — EUNICE PODIS, piano
Birž. 19 — TORALF TOLLEFSEN, akord.
Lip. 7 — MORLEY & GEARHART, piano duetas
Lip. 11 — KENNETH WOLF, piano
Bilietai pas BURROWS, 419 Euclid
Balkonas 60c, 90c, \$1.20
Prie stalų \$1.80, įskaitant mokesčius

Imkit taupyti Ohio Banke

Pradėkit su bet kokia suma.

6 patogios istsaigos Rytinė daly Vakarinė daly Pietinė daly Miesto centre

Nuolat auganti taupomoji sąskaita jums bus "užtikrintas draugas" kai tik jums reikės pinigų paprastiems reikalams ar netikėtame atsitikime.

Santaupos apdraustos iki \$10,000 Federal Deposit Insurance Corp.

— THE — BANK OF OHIO

921 Huron Road ir Skyriai

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

RKO Keith's 105th

Birželio 3 - 9 d.

"They Got Me Covered"

"Up in Arms"

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St. Tel.: Pötomac 1-6899

NO BETTER TERMS ANYWHERE

LOANS TO REPAIR, MAINTAIN, MODERNIZE YOUR HOME OR BUSINESS PROPERTY

JŲ PERKAT RUPEŠČIŲ NEKELIANTĮ ŠILDYMĄ

SU MONCRIEF

ŠILDYMO IR ORO VESINIMO SISTEMA

GASAS ★ ALIEJUS ★ ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

NEPRALEISK PROGOS!

Dabar yra toks laikas — darbai eina gerai. — Bet gal ne visada taip bus?

Taupyk centus ir dolerius, kad reikalui atėjus neturėtum rūpesčio. Jei turėsi santaupų, neturėsi rūpesčių.

Lietuvių Banke santaupos yra apsaugotos JAV valdžios per Federal Insurance Corporation, kiekvien. atskira taupymo sąskaita iki

\$ 10.000

Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose. Sutaissau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko 7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wikelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė

Aldona Wikelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENTIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTAh 1-6747) Pedaktorius Balya GAIDZIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

BIRŽELIO 17 - LIETUVIŲ DIENA Clevelando Katedroje

Mūsų gyvenimas Amerikoje, palyginus jį su gyvenimu tu, kurie yra likę Lietuvoje, primena puotą karo metu. Tad tuo didesnė yra mūsų pareiga rimtai ir oriai paminėti tragingus birželio įvykius. Lygiu būdu yra prasminga prisiminti, prieš keletus metus pasauliui paskelbtą Lietuvos partizanų atsisaukimą, kuris skamba maždaug šitaip:

"Savo brolių krauju ir nekaltųjų ašaromis mes mokame už bolševikų priespaudos žiaurumą. Ir mums baisu, kai pagalvojame, kad pasaulis gal net nežino mūsų kančių ir tos nelygios kovos, kurią mes vedame už žmonijos laisvę ir Vakarų demokratijos paskelbtus kilniusius šūkius. O juk yra aišku, kad mūsų kraują, pralietas kovoje prieš bol-

ševikų tironiją, yra auka ne tik už Lietuvos, bet ir už viso pasaulio išlikimą."

Iškilmingos pamaldos Clevelando katedroje liūdniesiems birželio įvykiams paminėti yra tarytum atsiliepiamas į kenčiančių baltiečių skundą. Lygiu būdu tai yra ir didžiosios neteisybės priminimas pasauliui. Bene pirmą kartą Clevelando istorijoje gotiškuose katedros skliautuose skambės lietuviška giesmė, giedama mūsų mylimojo Čiurlionio ansamblio. Bene pirmą kartą Clevelando katedroje ne lietuvis kunigas — prelatas Walsh — sakys Baltijos kraštų gyventojams skirtą pamokslą. Visa tai mūsų minėjimui suteikia daug platumo ir orumo.

Tačiau neužmirškime, kad į

katedrą telpa daugiau kaip du tūkstančiai žmonių. Ir jei noris vienas suolas bus tuščias, mums, lietuviams, bus gėda. Kai prieš šešerius metus San Francisco arkivyskupas San Francisco katedroje laikė pamaldas už Lietuvą, katedra buvo svetimųjų plūste užplūsta, kadangi San Francisco mieste lietuvių maža. Bet Clevelande mūsų užtenka net kelioms katedroms užpildyti, ir svetimaisiais remtis nėra reikalo. Tad atsiminkime, kad birželio septynioliktąją yra mūsų diena Clevelando katedroje. Pamaldos prasideda lygiai vienuoliktą. Greta pamaldų, tą pačią dieną vienoje iš Public Auditorium salių įvyks genocido pamišros atidarymas.

Julius Smetona

Sekminių sąskrydis Venezueloj

Suvažiavo į Maracay miestą lietuviai iš artimesnių miestų: Caracaso (sostinės) ir Valencijos po didesnį būrį, o iš tolimesnio Barquisimetas ir tolimiausio Maracaibo (autobusu tepasiekiamas per tris dienas) atvyko po vieną atstovą. Iškilmės prasidėjo pamaldomis vietos parapijos bažnyčioje, per kurias giedojom mums jau įprastas giesmes, tik tuo skirtumu, kad viskas išėjo griausmingiau, nes giedojo apie 400 žmonių. Prie altorių stovėjo trys vėliavos: venezuelietiška, lietuviška ir dar lietuvių skautų vėliava. Vėliavų viduryje keturios lietuviškos tautiniai drabužiai laikė vainiką, kuris vėliau, po pamaldų buvo padėtas prie šio krašto laisvės simbolio — Venezuelos tėvo — Simono Bolivarso paminklo. Tai toks pat paminklas, kaip neseniai buvo pašventintas to paties Bolivarso paminklas New Yorke — apie tą, manau, Jūs ten Amerikoje savo laiku jau girdėjote.

Už vainiko tuojau stovėjo būrys moterų ir mergaičių (apie 30), pasipuošusių tautiniais drabužiais, o už jų lietuvių skautai (apie 30), su savo vietos vadais. Visa kita lietuviška, venezuelietiška ir tarptautinė mums drauginė publika buvo šalimais, sėdimose vietose.

Jau bažnyčioje tuoj, po pradinio susirūpinimo (ar išeis gerai?), nuaidėjus pirmiesiems gerai pavykusiems "Pulkim ant kelių" posmams, uqviespatavo iškilminga nuotaka. Toliau viskas ėjo, kaip sviestu patepta. Gale mūsų kun. Sabaliauskas pa-

sakė pamokslą ispaniškai. Tiksliu pasakius, tai jau buvo nebe bažnytinis pamokslas, bet prieškomunistinė kalba, pasakyta Tėvynės labui visu 100%. Aš tai vertinu kaip rimtą patriotinę konkurenciją net patiems tautininkams!...

Po pamaldų buvo eiseną prie Bolivarso paminklo pagrindinė šio miesto gatvė, Avenida Bolivar. Eisena ištyso kokius 300 metrų. Vėliavos, vainikas, tautiniai drabužiai ir skautai padarė eiseną tikrai dailią, kokios vietiniai dar nesugeba padaryti. Tai visa kreipė dėmesį ir sutraukė nemažai žmonių iš civilių ir net kariškių, kurie visa tai sekė su dideliu smalsumu. Tai juk dedasi Venezueloj tik pirmą kartą (nes peritais metais taip padaryti dar nesugebėjom, dar nebuvom taip gerai susiorganizavę). Lietuviai šioje srityje yra pionieriai ir Venecuolos oficialieji asmenys gubernatūroje, savivaldybėje ir visokeriojoje policijoje labai giria lietuvius už tokį, kad ir mažos kolonijos, bet gerą organizuotumą.

Prie paminklo padedant vainiką buvo vėl pasakyta kalba ispaniškai — kalbėjo inž. Drangauskas — ir po to, talkininkaujant vietos aviacijos kariniam orkestrui, buvo pagrotas ir pagiedotas Venezuelos himnas. Po inž. Vlado Venckaus (Venezuelos Lietuvos Sąjungos pirmininko) kalbos buvo pagiedotas Lietuvos himnas. O po viso to buvo sukurta Venezuelos gerovei galimas valio. Pabaigus iškilmes prie paminklo, išsiskirstė kur kas sau papietauti ir pasilsėti tolimesniam programos punktui

— susibūrimui gražiausiame Maracay viešbutyje, — salionuose, taip vad. "Hotel Jardin".

Čia buvo atlikta grynai tautinė programa: bendras choras, vyrų oktetas, deklamacijos ir tautiniai šokiai. Visa tai vėl buvo paruošta gana skoningai ir praėjo be jokių rikty, nors visa programa buvo atlikta tik mėgėjų ir net be tinkamo vadovo. Po programos jau pati publika šoka, venezuelietis sakė mums komplimentus. Dar ir kitą, ir trečią ir ketvirtą dieną susitikę venezuelietis jausdavo malonumą priminti apie mūsų gražią šventę ir paklausti, kada tokia šventė vėl bus. Visi Venezuelos dienraščiai mūsų šventę paminėjo.

Iš viso to, ką čia papasakojau, matote, kad stebuklingu būdu mes jau turim organizaciją ir reprezentuojamės viešajai publikai visai patenkinamai. Trūksta dar mums priėjimo prie valdžios sferų, glaudesnio kontakto, kad juos užganažavus vienu, kad juos kitokia proga viešai pasisakyti Lietuvos klausimu, užtart Lietuvą ir pasmerkt dabartinius okupantus. Tai ir bus mokiškas tolimesnis mūsų siekis, nors gerai žinom, kad tokiame uždaviniui jau reikalingi ne tik draugiški ryšiai, bet ir daugiau lėšų, kai, sakysim reikiama su kokiais aukštesniaisiais klausais, kuriuos išvežamas produktus ir pirmoje eilėje: kavą, kakao, kaučuką ir geležies rūdą.

Toks draugiškas politikos laikotarpis tarp JAV ir Brazilijos, atrodė, sulauks gana ilgo amžiaus. Deja, visuose apskaičiavimuose atsirado spraga. Brazilijos, kurios išvežamas rėmėsi ir mažas Pietų Amerikos kraštas kalbės už mus.

A. Diržys

DIRVA

Anapus „keturių didžiųjų“

Dažnai girdime, kad pasaulio taika kybo tarp keturių didžiųjų, kad mūsų ir net žemynų likimas priklauso nuo pastarųjų apsisprendimų.

Tai tik kelios mintys, o panašų galima suminėti žymiai daugiau. Taigi kyla klausimas, ar vadinami "keturi didieji" istiesų yra savarankios galybės? Gal jos atstovauja tik tariamai kaimurias pasaulio zonas, kurios taip pat ne be įtakos ir jų mažieji sąjungininkai. Dabar, kada pasaulis susiskirstęs į stovyklas, gana įdomu peržvelgti kiek pasaulio politiką, šalia didžiųjų, įtakuoja ir antraeilės jėgos.

Tiesa, kalbant apie keturis didžiuosius, tikrumoje matome tik tris: tai JAV su vakarų pusrutuliu, Anglija su dominijomis ir Sovietų Sąjunga su satelitais. Ketvirtasis, t. y. Prancūzija, užsimojusi sukurti kažkokią Europos valstybių sąjungą ir, jeigu jai pasisektų, tai tada žemės rutulys tikrai būtų padalintas tarp šių keturių. Be to, vakarų trys didieji yra Atlanto sąjungos nariai, taigi sujungti į dar gilesnį ir stovintį augščiau šių valstybių vienetą. Dabar žvelkime kas yra ir kaip atrodo šių didžiųjų palydovai?

JAV pavėsyje tarpsta naujos jėgos

Vakarų pusrutulio, kaip žinoma, didysis rūpestis yra saugumas. Ne kitais sumetimais šio žemyno visos valstybės sujungtos savitarpinės pagalbos sutartimi. Tuo susitarimu vieningai norėta Amerikos žemyną apsaugoti ne tik nuo galimo pavojiaus galimo karo atveju, bet ir nuo svetimos įtakos. Tačiau šios sąjungos reikšmė čia likosi gana ribota. Tai dėl to, kad Amerikos žemynas, palyginus su kitais, yra ramus ir taikingas. Ginkluotų kivičių dėl sienų, ar nuosavybės čia sutinkama rečiau, negu kitose žemės rutulio dalyse. Apskritai, nuosavybė ir atsirišojimas Pietų Amerikoje ne taip svarbu. Čia svarbiau to žemyno gamtos turtai ir ateities galimybės. O galimybių čia galima rasti užtenkamai, nes pietų kraštai turtingi žaliavomis, jiems trūksta tik pinigų. Suradus kapitalą, tą kraštų pramonė ir ūkis sulauks gražaus klestėjimo. Dėl to ir šiaurės Amerika įprato į pietinę dalį žiūrėti kaip į naudingą papildytoją savo šalies turtų pageidaujama atogrąžų dalykams. Tokiais tikslais amerikiečių politika ir buvo sutvirtinta pokario metais, kada tarp JAV ir Brazilijos buvo sudaryta prekybos sutartis. Tuo susitarimu Amerikos kapitalas gali nevaržomai įsijungti į to žaliavomis turtingo krašto gamybą. Bet užtai Amerikai tenka iš Brazilijos imti pastaros išvežamus produktus ir pirmoje eilėje: kavą, kakao, kaučuką ir geležies rūdą.

Toks draugiškas politikos laikotarpis tarp JAV ir Brazilijos, atrodė, sulauks gana ilgo amžiaus. Deja, visuose apskaičiavimuose atsirado spraga. Brazilijos, kurios išvežamas rėmėsi ir mažas Pietų Amerikos kraštas kalbės už mus.

Vidaus ūkio pastovumui reikėjo įieškoti ko kito. Buvo pasukta kita kryptimi ir pradėta auginti medvilnę, kurios kasmet užauginama bemaž vienas trečdalis JAV produkcijos. Aišku, kad Brazilijos medvilnė rinkoje nepageidaujamas produktas, nes JAV prekyboje yra nemalonūs konkurentas. Tai prekė, kurią amerikiečiai nemana nei finansuoti, nei pirkti. Už tai brazilams nutrūko ne tik paskolos, bet sustojo su JAV ir prekyba.

Atrodė, kad Brazilijai taikomas lyg ir ekonominis spaudimas. Tačiau, kur du kivičių įsijungti, ten trečias dažnai pasinaudoja. Taip ginčui besitęsiant, atsirado naujas Brazilijos derliaus pirkėjas. Tai buvo Argentina. Ta pati Argentina, kuri dar prieš antrąjį pasaulinį karą buvo didelė skolininkė. Jos plotoose išvedžioti geležinkeliai, telefono linijos buvo užsienio nuosavybės. Tačiau ši prekyboje judri valstybė pastaraisiais metais susikrovė didelį kapitalą, išmoko skolas ir, galima sakyti, tapo turtingas Pietų Amerikos bankininkas. Bet turtui didėjant atsiranda daugiau ir neramumo. Pietryčių praturtėjimas nenuspėjamai rodo, kad Pietų Amerikos valstybės pradeda trauktis nuo JAV ūkio įtakos. Tai, ką anksčiau Brazilijoje turėjo Amerika, šiandien ją yra pakeitusi Argentina. Brazilijos ir Argentinos prekybos sutartis tai tikras mainų susitarimas: už medvilnę Argentina moka kviečiams, už Brazilijai kaučuką ir geležį — odomis ir avalinę. Taigi ir Brazilija pradeda atitolinti nuo šiaurės Amerikos kapitalo.

Ir vakarų valstybėse Argentinos kapitalas pakeičia amerikiečių. Žymias paskolas Argentina yra davusi Peru, Bolivijos ir Čilės valstybėms. Apskritai skaitoma, kad šiuo metu Argentinos užsienio sūdetas kapitalas siekia apie du bilionus dolerių. Tokiam Argentinos iškilimui varžybose prie amerikiečių nemažai padėjo Pietų Amerikos giminingsos tautos ir jų artima kultūra.

Žinoma, JAV savo prekybos dalykuose jautri ir juos saugoti moka. Ir Peronas pietuose dar neviską gali įgyvendinti. Tačiau pradžia, ir gana drąsi, jau padaryta. Be to, Pietų Amerikos valstybių tokios savarankiškos pastangos JAV ūkio žinovų aptariamoms, bet dėl jų nusivylimo nerodoma, nes čia aišku, kad pietiečiai visiškai nuo JAV kapitalo atsisakę ir nesiveržia. Ten, kur jis naudingas krašto ūkiui, visada noriai įsileidžiama.

Anglija ir dominijos ruošiasi ilgai taikos laikotarpiui

Anglijos politikos metmenis geriausiai suvokiama iš kasmet vykstančių konferencijų su dominijomis. Ties nuolatiniai britų tautų s-gos suvažiavimai yra daugiau, negu paprasta tradicija, greičiau tai jų politikos keratinis akmuo. Po paskutinės konferencijos, kuri įvyko Londone, buvo paskelbta eilė nutarimų, iš kurių pažymėtini: stiprinimas politikos tarp Anglijos ir dominijų, vieningas gynimas Didžiosios Britanijos reikalų Artimuosiuose Rytuose. Taigi čia Anglija su dominijomis pasirodo kaip militarinis vienetas. Taip pat išreikštas sutartinis pagėdavimas sudaryti taikos sutartį su Japonija. Tik dėl Kinijos konferencijos metu sutartinės politikos nepasiektą. Be to, paskirtos stambios sumos dominijų ekonominiams stiprinimui. Netolimoje ateityje numatoma investuoti nemažiau kaip 1,780 milijonų svarų sterlingų kelių ir geležinkelių tiesimui, derliaus pagerinimui, dirbamos žemės drėkinimui, darbo organizacijos patobulinimui ir elektros jėgų statybai. Iš šių stambių sumų Indijai gali atitekti apie 1,350 milijonų svarų, Pakistanui apie 100 mil. svarų, o likusi dalis paskirstyta kitoms dominijoms.

Didžiosios Britanijos nariai sutartinai ruošiasi taikos gyvenimui. Iš jų nei vienas nerodo noro įsivelti į karą su Kinija, o šiuo klausimu panašaus nusistatymo yra ir Anglija.

Šiuo metu Azijos reikalų tvarkymą yra perėmusi Indija, tačiau kaip tolimesnis tarpininkas. Jei amerikiečių politika Ramiojo Vandenyno dominijose sutinka pasipriešinimo iš Indijos, tai užkulisyje tikriausiai slypi Anglijos spaudimas. Vienas netolimų pavyzdžių, tai amerikie-

čių nusileidimas daryti atskirą taiką su Japonija.

Didžiosios Britanijos tautos savo gausiais ištekliais šiandien yra didelė ūkinė galybė, kurios svaris ir politikoje yra gana žymus. Tiesa, dominijos eina kiek skirtingais keliais, nes jos turi kartais savų tikslų, kurių negali lengvai atsisądėti. Ypač dominijos vengia įsimaistyti į Europos reikalus, nes iškėlė nauji įvykiai jas nukreiptų nuo pasirinkto kelio.

Dominijų tikslai yra grynai ekonominio pobūdžio. Jos siekia pirmoje eilėje praplėsti dirbamos žemės plotus ir pakelti gamybą. Tokia Indija, apie kurią įprasta manyti, kad tai turtinga šalis, šiandieną neužaugina pakankamai derliaus ir nepajėgia išmaitinti šalies gyventojų. Tiesa, Indija dalybose buvo nuskrįsta, nes jos derlingi kviečių ir ryžių plotai buvo priskirti Pakistanui.

Tačiau yra ir daugiau motyvų, kurie verčia susirūpinti krašto žemės ūkiu. Tai ūkininkų prasiskolinimas ir labai blogi žemės apdirbimo padargai, kokiuos dar naudoja Indijos ūkininkai. Indijoj nuo medinio arklo toliau dar nenužengta. Gyvulių ūkis visiškai atsilikęs, nors Indijoje karvė — šventas gyvulys. Tačiau toli gražu, ji nėra ten prideramai prižiūrima ir vertinama. Laukai ir pievos retai kada gauna trąšos. Ir čia suminėti sričių organizuotas pagerinimas tebėra dar tik pačioje užuomazgoje.

Indai ryžtasi sparčiau išnaudoti savo žemės turtais, daugiau pastatyti jėgainių. Pagaliau nomaharadžų negyvąjį kapitalą fabrikų statyboms. Tuo būdu susidarytų reikalingos lėšos krašto gerovei pakelti.

Kaip matome, krašto laukia visa eilė uždavinių, kuriems įgyvendinti ir plėtoti reikia nemaus ir ilgo laiko.

(Bus daugiau)

Komunistai Graikijos karo metu pagrobė nemažą vaikų ir išgabeno juos į Jugoslaviją. Karas pasibaigė, komunistinis Jugoslavijos diktatorius susipyko su savo mokytoju ir pradėjo gerintis prie demokratiškos krašto, bet graikų vaikai net ligi šiol tebebuvo negrąžinti. Tik dabar Tito sutiko paleisti juos namo. Tai yra dalis tų gražiamų vaikų iš 208. Dar per 400 vaikų tebėra Jugoslavijoje.

DIRVA, Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor Vincas RASTENIS. Assistant Editor Balya GAIDZIUNAS. Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00, in Canada — \$4.50 (5.00 Canadian dollars), elsewhere — \$5.50. DIRVA išleis mėkvieną ketvirtadienį Clevelande. Leidžia Ohio Lietuvių Leidybos B-vė. Prenumeratos kaina metama, mokant iš anksto: Jungtinės Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, (5.00 kanadiški doleriai), kitur — \$5.50. Galima mokėti ir dalimis, pradedant bet kurio mėn. laiku.